

Bilaga EPBD-samråd: Inkomna synpunkter i fulltext

Buddy Energy – 2024-09-12	2
Eneff – 2024-09-12.....	4
Energi- och klimatrådgivare Söderhamns kommun – 2024-07-02.....	7
Energi- och klimatrådgivare Örebro Län – 2024-08-07	8
Energiföretagen – 2024-07-08.....	9
Fabege – 2024-08-30	12
Fastighetsägarna – 2024-07-04	13
Folkhälsomyndigheten – 2024-09-06	19
HSB – inspel 1 – 2024-07-18.....	20
HSB – inspel 2 – 2024-09-12.....	22
Hyresgästföreningen – 2024-09-12	24
Installatörsföretagen – 2024-09-12.....	26
Länsstyrelsen Dalarnas Län – 2024-07-19.....	29
Länsstyrelsen Jönköpings Län – 2024-09-12.....	34
Naturskyddsföreningen – 2024-09-12	37
Riksbyggen – 2024-07-10.....	41
SKGS – 2024-09-12	43
Skogsindustrierna – 2024-09-12.....	45
Svensk Ventilation – 2024-09-12	47
Svenska Bankföreningen – 2024-09-10.....	49
Svenska Kyl & Värmepumpföreningen – 2024-09-12	54
Svenskt Näringsliv – 2024-09-12	55
Sveriges Allmännyttä – inspel 1 – 2024-07-05	57
Sveriges Allmännyttä – inspel 2 – 2024-09-12	59
Sveriges Kommuner och Regioner – 2024-09-13	62
Swedisol – 2024-09-12	63
Tekniska Verken – 2024-08-12.....	73
TPi Klimatimport AB – 2024-07-02.....	74
Vectura Fastigheter AB – 2024-09-12.....	78

Buddy Energy – 2024-09-12

Till Energimyndigheten,

Buddy Energy AB, som leverantör av energitjänster och teknik för hållbar energioptimering (Energy as a Service), vill härmed lämna sina synpunkter gällande implementeringen av Energy Performance in Buildings Directive (EPBD) och Energy Efficiency Directive (EED). Våra tjänster syftar till att hjälpa fastighetsägare och företag att effektivisera sin energianvändning genom förnybar energi och energilagring. Nedan följer våra synpunkter strukturerade utifrån de fem områdena i samrådet.

---

1. Informationsinsatser

- **Tydliga riktlinjer och förväntningar:** Vi ser ett stort behov av att tydliggöra förväntningar på fastighetsägare kopplat till det nya EU-direktivet. Detta inkluderar:
  1. Nyproduktion
  2. Befintliga fastigheter
  3. Fastigheter i energiklass E/F
- **Förenkling av regelverk:** Det är viktigt att påskynda processer och tydliggöra regelverk för byggnadslov, byggregler och försäkringsvillkor i samband med investeringar i fossilfria energikällor och energilagring. Detta inkluderar att skapa standarder för säker installation av solceller, batterier och annan utrustning för energioptimering, vilket skulle möjliggöra rätt och korrekt riskbedömning för både fastighetsägare och försäkringsbolag.

---

2. Certifiering av yrkesverksamma

- **Standardisering och certifiering:** Buddy Energy stödjer införandet av ett certifieringssystem för energitjänster och tekniska lösningar inom energieffektivisering. En sådan certifiering skulle kvalitetssäkra marknaden och stärka förtroendet hos fastighetsägare och investerare.
- **Kvalitetssäkring genom certifiering:** Det är viktigt att byggnadscertifieringar främjar samma typ av energieffektivisering, så att marknaden för energieffektiva lösningar gynnas på ett enhetligt sätt.

---

3. Principen om energieffektivitet först

- **Optimering genom "Energy as a Service":** Buddy Energy arbetar aktivt med att erbjuda tekniska lösningar som optimerar fastigheters energianvändning genom energilagring, AI-baserad energiförvaltning

och balansering av energiflöden. Vi stödjer principen om att energieffektivitet ska prioriteras.

- **Solcellsgräns och skatter:** Vi anser att gränsen på 500 kW för solcellsanläggningar bör tas bort, eftersom det nuvarande taket hämmar investeringar i större solcellsinstallationer. Detta hindrar industriaktörer från att göra lönsamma investeringar i lokal elproduktion.
  - **Incitament för (tunga) elkonsumenter:** Det behövs incitament för näringslivet, i synnerhet tunga elkonsumenter, att ändra sina energianvändningsmönster. Genom dessa incitament antas installationen av energilagring och lokal produktion öka, vilket göra det möjligt och lönsamt att minska effektoppar och elanvändning under hög belastning.
  - **Samverkan med elnätsägare:** Transparens och samarbete från elnätsägare är avgörande för att underlätta lokal energiproduktion och lagring. Detta kräver att elnätsägare inte hindrar installationer utan istället engagerar sig i öppen dialog om hur alla aktörer kan hjälpa varandra att optimera energianvändningen.
-

4. Energifattigdom

- **Investeringar i fossilfria energikällor:** Buddy Energy föreslår att fastighetsägare och service providers som investerar i fossilfria anläggningar och energilagring bör premieras. Detta skulle påskynda utbyggnaden av solenergi och andra alternativa energikällor, vilket är nödvändigt för att säkra framtida energibehov inom 10 år, särskilt med tanke på att andra energialternativ som kärnkraft och vindkraft tar längre tid att realisera.
  - **Subventioner och incitament för elkonsumenter:** Istället för att belasta små aktörer med höga energiskatter och elnätskostnader, föreslår vi att incitament riktas mot elkonsumenter för att minska belastningen på elnätet. Genom incitament kan både stora och små aktörer motiveras att minska sina energikostnader och optimera sin energianvändning.
-

5. Finansiering

- **Förenklad finansiering för energilagringlösningar:** Buddy Energy ser ett behov av att statliga och EU-garantier införs för att underlätta finansieringen av energilagring och andra teknologier som möjliggör energieffektivisering. Detta skulle sänka trösklarna för investeringar i hållbara lösningar och underlätta implementeringen av nya energitjänster.
  - **Energianläggningar som säkerhet:** Det är viktigt att skapa tydliga riktlinjer kring användningen av energianläggningar som pant vid finansiering. Detta skulle förenkla finansieringen av energiprojekt och göra det möjligt för fler aktörer att investera i innovativa energilösningar.
-

Eneff – 2024-09-12

Synpunkter på Sveriges genomförande av nya EU-krav Utifrån reviderade EU-direktiv om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

Här följer synpunkter från Eneff - Energieffektiviseringsföreningen, Sveriges intresseorganisation för energieffektivisering. Organisationen samlar leverantörer och beställare av energieffektiviseringsprodukter och tjänster. Eneff består av ca 120 företag och åtta branschorganisationer/föreningar: Svensk Ventilation, Belysningsbranschen, Isoleringsfirmornas förening, Installatörsföretagen, IG Passivhus, Swedisol, Solskyddsförbundet och Heat Exchanges Association of Sweden.

Sammanfattning

- Energi- och klimatrådgivarna (EKR) behöver mer resurser och utökad kunskap, samråd mellan EKR och företag på marknaden kan förbättra rådgivningen
- Informationskampanjer bör vara tydligt målgruppsanpassade och genomföras tillsammans med relevanta organisationer
- Uppfinn inte hjulet igen – bygg vidare på befintliga certifieringar och nätverk gällande säkerställande av kompetens inom energieffektivisering
- Vägledning och metoder behöver tas fram för att korrekt kunna bedöma och utvärdera 'energieffektivisering först' vid investeringsbeslut
- Styrmedel bör anpassas för att även kunna stödja mindre resursstarka grupper
- Stödsystem och högre kvalitet på energideklarationer är avgörande för att underlätta finansiering av energieffektiviseringsåtgärder

1. Informationsinsatser

Artikel 18, EPBD

Energi- och klimatrådgivare (EKR) är en självklar del i att uppfylla artikel 18, men de behöver mer resurser och ytterligare kunskap för att kunna ge det tekniska bistånd som efterfrågas. Vi tror att det går att hitta en modell där EKR och företag i samverkan ger detta stöd. Eneff har idag liknande samverkan med Fastighetsägarna där vi tillsammans ger det stödet som fastighetsägare behöver gällande energieffektivisering.

Vi upplever att det idag är för stort avstånd mellan EKR och de företag som genomför energieffektivisering. Om EKR kan hänvisa till auktoriserade företag skulle denna klyfta minska. Det är viktigt att EKR och leverantörer har samma budskap. Det är förstås komplicerat med företag som säljer produkter och tjänster, men auktorisation ställer krav på företag som kan följas upp om deras rådgivning är uppenbart felaktig. Leverantörer kommer aldrig att bli helt opartiska, men samtidigt ökar de möjligheterna att nå kunder vid själva beslutstillfället, när tjänsten eller produkten köps in (och inte bara från tidigare EKR-besök). Det tror vi är en avgörande faktor för att öka antalet genomförda energieffektiviseringsåtgärder. Leverantörerna ökar även antalet tillfällen där kunder kan informeras om energieffektiva tjänster/produkter. El-, VVS- och byggföretag möter kunder dagligen och skulle kunna verka som EKR:s "förlängda arm".

Vi tror även att Gripenregistret, i kombination med en högre kvalitet på energideklarationer, skulle kunna användas för att hitta gemensamma åtgärder som kan vara startskott för gemensamma upphandlingar och riktad rådgivning.

Artikel 29, EPBD

Genomförandet av informationskampanjer kan vara utmanande, med det är viktigt att öka allmänhetens medvetenhet om energieffektivisering för att främja acceptansen av energiomställningen.

För att kampanjerna ska nå önskad effekt bör de genomföras på ett tydligt och målgruppsanpassat sätt och i nära samarbete med organisationerna som representerar målgruppen. Till exempel Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna, Villaägarna, Installatörsföretagen, IUC, Sveriges Kommuner och Regioner, Bankföreningen och Byggföretagen.

Artikel 22, EED

Det behövs ett samarbete mellan aktörer som tillhandahåller tjänster som energikartläggningar, finansieringslösningar och genomförande av energirenoveringar – för att skapa så kallade One Stop Shops. En obereonde och ideell organisation som Eneff kan bidra genom att vara en del i de kontaktpunkter som behöver upprättas. Företag som säljer produkter kan sällan agera helt oberoende eller opartiskt, men det finns modeller som kan tillämpas för att säkerställa att det sker på både ett funktionellt och effektivt sätt.

Eftersom den senaste tekniska expertisen ofta finns hos tillverkarna, är det viktigt att utvärdera den information som tillhandahålls. Även om tillverkare kan ha kommersiella intressen, bör deras tekniska insikter inte underskattas. Detta är särskilt viktigt inom områden som energieffektivisering, där snabb teknisk utveckling kan ha en betydande inverkan på beslutsfattande och implementering av effektiva lösningar. Att hålla en öppen men kritisk dialog med tillverkare kan säkerställa att den senaste teknologin integreras på ett sätt som gynnar långsiktiga mål och hållbar utveckling. Eneffs auktorisation kan även vara en värdefull resurs genom att tillhandahålla opartisk information om företag som erbjuder lösningar för energieffektivisering.

2. Certifiering av yrkesverksamma

Artikel 26, EPBD

Eneff erbjuder idag Sveriges enda auktorisation för energieffektiviseringsföretag. Eneffs auktorisation säkerställer att företag levererar energitjänster och energieffektiva produkter till kunderna på ett tydligt sätt, med hög kvalitet samt med klimatet och kundens bästa för ögonen. Eneffs auktorisation skulle kunna utvecklas för att uppfylla krav på ackreditering.

Eneffs auktorisation är på företagsnivå, men med krav på att anställda i företaget har rätt kvalifikationer/certifieringar.

Denna auktorisation kan på flera olika sätt vara delaktig i att uppfylla denna artikel.

Artikel 28, EED

Eneff är en etablerad plattform som samlar varierad kompetens och erfarenhet inom energieffektivisering, det nätverk som efterfrågas i artikel 28.1 skulle kunna vara Eneff och dess medlemmar.

För att säkerställa att kompetensen inom energieffektivitetssyrken motsvarar marknadens behov kan man integrera Eneffs auktorisation med befintliga utbildningar och personcertifieringar för att garantera en lämplig kompetensnivå.

3. Principen om energieffektivitet först

Artikel 3, EED

”Energieffektivitet först” ska bedömas vid stora investeringsbeslut. Vi tror att det behövs vägledning för att kunna göra dessa bedömningar eftersom de myndigheter/organisationer som ska göra bedömningarna i de flesta fall inte har erfarenhet av energieffektivisering.

Det kommer att vara svårt att utvärdera om denna artikel har tillämpats korrekt utan en initial vägledning.

Det behövs även metoder och kvantifieringar för att bedöma fördelar i ett vidare perspektiv, såsom försörjningstrygghet, hälsoperspektiv med mera.

4. Energifattigdom

Artikel 24, EED

Vi vill här uppmärksamma på att vissa styrmedel, som till exempel bidrag där medfinansiering krävs, kan leda till att resursstarka har större möjlighet att ansöka om medel. Det finns ett behov av specifika styrmedel för lokal- och bostadsägare med sämre finansieringsmöjligheter. Finansieringsmöjligheter skiljer även mellan glesbygd och stad.

5. Finansiering

Artikel 30, EED

Finansiering av åtgärder är en av de viktigaste faktorerna för att uppnå målen i EED och EPBD. Här behöver stödsystem som upphandlingsmallar, kravspecifikationer, eventuella garantier, verifiering med mera tas fram av myndigheter för att underlätta finansiering. Energideklarationer används idag som ”verifikat” av banker inom taxonomin, kvaliteten på dessa måste höjas för att de ska kunna användas som just detta.

Energi- och klimatrådgivare Söderhamns kommun – 2024-07-02

Hej!

Tänkte komma med ett kort inlägg. Redan då termen ”one-stop-shop” dök upp tänkte jag att det där är ju en EKR! Tänk att utveckla EKR:s roll till att vara den funktion som, på något sätt, kan gå in och peka på lämpligaste åtgärd i en fastighet. Vi brukar skämtsamt säga ”det beror på” innan våra svar ibland, men det ligger något i det. För en funktion som kan ta hänsyn till alla parametrar kan komma med följdfrågor och tips, finns dessutom lokalkännedom kan man även ta hänsyn till dessa. Här kan man på ett bra sätt gå in och göra lösningar och ta hänsyn till boende/företag/förening, lokalsamhälle, elnät, klimat, energifattigdom osv. Här kan man komma med mer träffsäkra och effektiva lösningar än vad ett centraliserat callcenter eller en onlinebroschyr klarar av att förmedla, även om de såklart fyller sin funktion. Jag inser såklart att det inte är så enkelt som så här, men som snart 13 år i yrket anar jag att EKR skulle kunna vara väldigt behjälpliga här.

Energi- och klimatrådgivare Örebro Län – 2024-08-07

Synpunkter:

1. Använd EKR som redan idag i hög grad sprider information om energieffektivitet (EED), byggnaders energiprestanda (EPBD) och om förnybar energi (RED).
2. Certifiera alla energi- och klimatrådgivare till certifierade energiexperter så skulle man få en stor grupp med kvalificerade medarbetare.
3. Småhusägare, bostadsrättsföreningar och företag måste börja inse vikten av att minska sin energiförbrukning och att använda energin så effektivt som möjligt för klimatets skull. Här gör EKR en stor insats redan idag med informationsspridning och rådgivning.
4. Som EKR och som rör sig ute på "Fältet" så ser jag redan idag hur energifattigdomen och sårbarheten ökar hos de som har det sämst ställt i samhället. De senaste åren i takt med ökade räntekostnader har även höginkomsttagare påverkats av kombinationen energi- och räntekostnader. Här är EKR en viktig pusselbit som oberoende och kostnadsfri funktion för de som har det sämst ställt och EKR finns i princip fysiskt i nästan alla svenska kommuner och tillgängliga för alla.
5. Här bör man säkra upp finansieringen för EKR långsiktigt då EKR utgör ett viktigt verktyg när det gäller den gröna omställningen. Det är viktigt att ha EKR fysiskt på plats ute i kommunerna där man verkligen möter människorna de som har det svårt öga mot öga.

Energiföretagen – 2024-07-08

Kommentarer om energieffektivitet-först-principen, p. 3, art. 3 i EED

Energiföretagen önskar kommentera genomförandet av p. 3 i regeringsuppdraget om genomförandet av energieffektivitet först-principen i EED (art. 3).

Bakgrund om principen energieffektivitet-först

I artikel 3 i det nya direktivet om energieffektivitet ((EU) 2023/1791) införs en rad nya regler i syfte att tillämpa energieffektivitet-först-principen vid planerings-, policy- och större investeringsbeslut m.m. Energieffektivitet först definieras (enligt artikel 2.18 i förordning (EU) 2018/1999) som att inom energiplanering, samt i politiska beslut och investeringsbeslut, ta största möjliga hänsyn till alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder till förmån för effektivare energiförfrågan och energiförsörjning, framför allt med hjälp av kostnadseffektiva energibesparingar i slutanvändningsledet, initiativ till efterfrågefleksibilitet samt effektivare omvandling, överföring och distribution av energi, varvid målen för de respektive besluten fortfarande uppnås.

Energiföretagen vill lämna ett antal övergripande kommentarer om principens tillämpning som ett inspel till Energimyndighetens pågående regeringsuppdrag om att lämna förslag till hur principen om energieffektivitet först ska genomföras i Sverige.

Energiföretagens kommentarer

En energisystemsyn behöver tillämpas

Det är centralt att energieffektivitet-först-principen utgår från en systemsyn som balanserar de olika övergripande energi- och klimatpolitiska målsättningarna. Energiföretagen anser därför att en utgångspunkt behöver tas i en energisystemsyn som förenar de övergripande målsättningarna om försörjningstrygghet, konkurrenskraft och hållbarhet. Fokus måste också vara på att som principen definieras i förordning (EU) 2018/1999 utgå från alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder.

Det är också viktigt att energieffektivitet ses ur ett helhetsperspektiv där hela kedjan från produktion och distribution till slutanvändning av energi beaktas där t.ex. användning av restvärme och kraftvärme är resurseffektiva tillförsellösningar inom fjärrvärmerna. Det är också angeläget att en utgångspunkt tas i den primära energianvändningen och att det är den som ska vara energieffektiv så att energieffektivisering sker ur ett energisystemperspektiv. Suboptimeringar behöver också undvikas så att konsekvenser av tillämpningen av principen inte blir att t.ex. restvärme behöver kylas bort i stället för att utnyttjas, om för snäva systemgränser tillämpas.

Även möjliga sektorskopplingar bör beaktas inte minst kopplat till elektrifieringen i industri- och transportsektorerna där storskaliga och kostnadseffektiva energi- och resurseffektiva lösningar kan nås om en systemsyn tillämpas. En energieffektiv lösning kan även göra nytta på andra områden i samhället än i själva energisystemet. Till exempel är avfallsförbränning ett effektivt sätt att oskadliggöra, avgifta och behandla förorenat material, som också genererar restvärme som kan användas som fjärrvärme. Systemsynen behöver dock anpassas till den givna situationen så att den blir relevant att tillämpa i det enskilda fallet.

Energieffektivitet först -principen refereras till också i en rad artiklar i det reviderade direktivet utöver artikel 3 även i artikel 7 om offentlig upphandling, artikel 25 om bedömning och planering avseende värme och kyla respektive artikel 27 om omvandling, överföring och distribution av energi, samt i det reviderade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda. Där det är angeläget att det sker en samordning av de olika genomförandeutredningarna som pågår gällande principens tillämpning.

Energihushållningsreglerna miljöbalken, energiplanering och befintlig sektorslagstiftning

Av 2 kap. 5§ miljöbalken framgår bland annat att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi. Där det är tillämpligt bör befintliga vägledningar utifrån energihushållningsreglerna kunna användas för att uppfylla syftet med energieffektivitet-först-principen och i tillämpningen av principen i policy- och investeringsbeslut. Detta gäller även t.ex. främjandet av kostnads-nyttometoder i samband med tillämpningen av principen om energieffektivitet först, där befintliga vägledningar ev. kan behöva kompletteras.

Energieffektivitet-först-principen bör även kunna integreras i det pågående arbetet med att utveckla regional och lokal energiplanering för elektrifiering samt tillämpningen av den kommunala energiplaneringen i syfte att få en helhetsmässig tillämpning av principen.

Sektorslagstiftning reglerar redan energihushållning i flera avseende såsom energihushållningskraven i Boverkets byggregler, lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet, lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag, lagen (2008:112) om ekodesign m.m. Energihushållningsreglerna i Boverkets byggregler är ett exempel på regelverk som motverkar energieffektivitet när utgångspunkt tas i ”köpt energi” och inte den faktiskt ”använda energin”. Genom att kraven på en byggnads energiprestanda exkluderar den energi som produceras och tillförs på plats innanför byggnadens tomtgräns motverkas tillämpningen av energieffektivitet-först-principen, eftersom formuleringen av kraven styr mot en ökad energianvändning, om denna kan kompenseras genom ökad energiproduktion vid fastigheten. Det är angeläget att skilja på tillförselåtgärder som t.ex. installation av solceller och värmepumpar och åtgärder som minskar den faktiska

slutanvändningen av energi och minskar energibehovet. En ändrad systemgräns till att sätta krav utifrån den faktiskt använda energin skulle vara i linje med en vidgad tillämpning av energieffektivitet-först-principen.

I den mån det skulle finnas luckor av verksamhet som inte omfattas av principen bör utgångspunkten vara att komplettera befintliga regelverk snarare än att skapa nya. Det är generellt angeläget att hålla nere och begränsa de administrativa bördorna och eventuellt tillkommande administrativa kostnader så långt som möjligt. Men principens tillämpning får inte leda till förlängda tillståndprocesser som i stället behöver kortas om klimatmålen och elektrifieringen av industri och transporter ska kunna nås i tid. Vidare behöver beaktas att de reviderade EED- och EPBD-direktiven innehåller många omfattande nya regler som syftar till att öka energieffektiviteten. Det är viktigt att det sker samordning av genomförandet av det stora antalet parallella artiklar som nu utreds parallellt i många separata myndighetsutredningar, så att dubbelreglering undviks. Att systematiskt beakta energieffektivitet först-principen i samband med genomförandet torde också kunna vara inte bara det administrativt enklaste, utan också det effektivaste sättet, så länge dess tillämpning hålls på en allmängiltig nivå.

Effektdimensionen behöver också beaktas i tillämpningen av energieffektivitet-först-principen

Med de utmaningar som finns att klara effekttoppar i elförsörjningen med ökad andel variabel elproduktion, elektrifieringen i industri och transporter och kapacitetsutmaningar i elnätet behöver effekttutmaningen adresseras integrerat med åtgärder för ökad energieffektivitet. Energimyndigheten redovisade i rapporten *Effektiv användning av energi, effekt och resurser - För att underlätta elektrifieringen* i december 2023 flera åtgärdsförslag som till exempel att inkludera krav på effektdimensionen inom ramen för energikartläggningar för stora företag respektive energideklarationer för byggnader. Det är därför angeläget att även effektdimensionen omfattas av energieffektivitet-först-principen.

Fabege – 2024-08-30

Hej!

Här kommer Fabeges (fastighetsägare som förvaltar och bygger kommersiella fastigheter) synpunkter på det samråd där Energimyndigheten efterfrågat synpunkter. Det berör det uppdrag Regeringen har gett Energimyndigheten att ta fram underlag för Sveriges genomförande av delar av de reviderade EU-direktiven om energieffektivitet (EED) och byggnaders energiprestanda (EPBD), samt en mindre del i direktivet om förnybar energi (RED).

1. Informationsinsatser: Inga synpunkter
2. Certifiering av yrkesverksamma: Fabege avråder från ytterligare certifieringar från statligt håll, vi anser att branschen själva bäst identifierar behov och nivå på den kunskapshöjning som kommer behövas.
3. Principen om energieffektivitet först: Plan- och bygglagen (PBL) behöver förändras för att göra det möjligt att göra hållbara och energieffektiva val vid ändringar av byggnader samt vid nyproduktion. Kommunerna behöver givetvis efterleva PBL och där vägs inte energi och hållbarhet in utan gestaltning, stadsbild och andra krav är det enda som ligger till grund för beslutet. Vi skulle vilja se krav på att man måste väga in energi- och hållbarhetsaspekter samt väga in Sveriges möjligheter att leva upp till de kommande EU-kraven i de beslut man fattar kopplat till bygglov och detaljplaner. I dagsläget går nästan alltid områden som PBL omfattar före och omöjliggör solcellsinstallationer, förändringar i fasad för ventilationslösningar mm. Även vid nyproduktion förekommer detta. Som exempel så får vi ofta nej vid solcellsinstallationer med hänvisning till krav i PBL, som exempel: att man kan se solcellerna är skäl nog att säga nej. Detta kommer leda till att kraven inom EPBD om att sätta solceller vid nyproduktion och ombyggnation på många ställen inte kommer kunna genomföras i praktiken.
Utöver PBL finns ofta arkitektoniska principer inom kommunerna, tex skönhetsrådet i Stockholm, som har väldigt hög ställning när beslut ska fattas om förändringar i staden och vars mål inte ligger i linje med EU-kraven och klimatmålen, och ej väger in energieffektivitet och hållbarhet. Bör det finnas ett hållbarhetsråd som bevakar stadens möjlighet att leva upp till klimatmålen?
Det handlar egentligen i praktiken inte om att energieffektivisering ska komma först utan att det överhuvudtaget ska vara en faktor som påverkar beslut, givetvis tillsammans med andra viktiga faktorer.
4. Energifattigdom: inga synpunkter
5. Finansiering: inga synpunkter

Fastighetsägarna – 2024-07-04

Inspel till Energimyndighetens uppdrag att ta fram underlag för hur Sverige ska genomföra delar av de reviderade EU-direktiven (EED, EPBD, RED)

Fastighetsägarna Sverige har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerat förslag.

Fastighetsägarnas kommentarer och skriftliga förslag på nödvändiga författningsändringar

Fastighetsägarnas inspel är begränsat till den del av regeringsuppdraget som syftar till att identifiera behov av författningsändringar med anledning av artikel 15a i Förnybartdirektivet (RED) (se direktivtext med kommentar i bilaga):

”...utreda om det finns befintliga bestämmelser som kan användas för att genomföra artikel 15a i RED eller om författningsändringar krävs.”

Dessa inspel ska vara inlämnade senast den 19 juli. För inspel till resterande delar av Energimyndighetens uppdrag ber Fastighetsägarna att få återkomma med ytterligare kommentarer, vilka ska vara inne senast den 12 september.

Nedanstående förslag på författningsändringar är avgörande för att Sverige korrekt ska implementera och kunna uppnå målen enligt artikel 15a i det reviderade Förnybartdirektivet. Genom att justera och harmonisera nationella regler och skattesystem med EU-direktiv kan vi skapa bättre förutsättningar för en hållbar och förnybar energiproduktion inom bebyggelse och korrekt implementera RED artikel 15a.

Fastighetsägarnas tolkning av regeringsuppdraget är att regeringen inte har satt några restriktioner avseende vilka lagrum eller författningar som förändringar behöver ske i. Fastighetsägarna har identifierat nödvändiga författningsändringar inom PBL, PBF, BBR, LSE samt införande av en laglig definition av energigemenskap. Förslagen, givet den korta svarstiden, pekar ut vilka förändringar som Fastighetsägarna identifierat. I vidare beredning av Energimyndigheten inom ramen för sitt uppdrag står Fastighetsägarna till ert förfogande för att konkretisera förslagen till skarpa och genomförbara författningsändringar.

Inspel 1: För att följa RED artikel 15a om förnybar energi är det tveksamt om PBF 14 § 2 fortsatt kan föreskriva hushållning med förnybar el. Vidare torde Boverkets regler inte fortsatt kunna tilldela förnybar el samma viktningsfaktor som olja.

Artikel 15a syftar till att främja produktion och användning av förnybar energi inom bebyggelse. Kravet i PBF 14 § 2 på särskild hushållning med el får därmed anses motverka syftet med direktivet i meningen el som produceras från förnybara energikällor.

Förslag på författningsändring: Ändra PBF 14 § 2 så att kravet på hushållning med el inte gäller för el som produceras från förnybara energikällor. Följaktligen bör förnybar el i BBR inte längre ges samma viktningsfaktor som olja för att Sverige inte ska bryta mot RED. Detta skulle underlätta för byggnader att

integrera och använda mer förnybar energi utan att motverka direktivets intentioner.

Inspel 2: PBL och PBF bör införa en definition av "major renovation" för att harmonisera med EUs rättsakter såsom EPBD, RED och Taxonomin.

Taxonomin använder begreppet "major renovation" vilket saknar en tydlig definition i svensk rätt. För att säkerställa en enhetlig tillämpning och underlätta för fastighetsägare och byggnadssektorn är det nödvändigt att harmonisera terminologin. Fastighetsägarna erfar att detta ingår i pågående regeringsuppdrag till Boverket men framhåller att även Energimyndigheten bör påpeka detta inom sitt uppdrag.

Förslag på författningsändring: Inför en tydlig definition av "major renovation" i PBL och PBF i linje med direktiven och Taxonomin. Detta skulle skapa klarhet och enhetlighet i regelverket vilket gynnar alla aktörer inom byggsektorn.

Inspel 3: Lagen om skatt på energi måste ändras så att egenanvändning av förnybar energi och delning av energi inom energigemenskap inte beskattas.

I ärendet Tamarinden i Örebro har Skatteverket överklagat Skatterättsnämndens besked till Högsta förvaltningsdomstolen. Skatteverkets tvångsmässiga motarbetande av förnybara energiprojekt som Tamarinden är beklagligt och ett stort bekymmer, vilket Fastighetsägarna menar står direkt i strid med intentionerna från EU och Fit for 55. Skatteverket bör därför få bestämda instruktioner och tydliga författningar som klargör att Skatteverket inte får motarbeta förnybar energiproduktion. För att främja egenanvändning av förnybar energi och energigemenskaper är det viktigt att eliminera skattemässiga hinder. Flera andra medlemsstater har infört skattebefrielser för egenanvändning av förnybar energi och energidelning utan att det strider mot reglerna för statligt stöd.

I artikel 15.1 b) i energiskattedirektivet stadgas att medlemsstaterna får, utan att det påverkar tillämpningen av andra gemenskapsbestämmelser, under tillsyn av skattemyndigheterna tillämpa fullständig eller partiell skattebefrielse eller skattenedsättningar i följande fall:

Elektricitet från sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme.

Förslag på författningsändring: Då vi inte kan se att Energimyndigheten i detta uppdrag av regeringen är förhindrade att påpeka brister inom skatteområdet, anser vi det angeläget att Energimyndigheten gör det. Ändra lagen om skatt på energi (LSE) så att egenanvändning av förnybar energi samt delning av energi inom energigemenskap inte beskattas. Detta skulle stimulera investeringar i förnybar energi och öka antalet energigemenskaper, vilket är i linje med REDs mål.

Inspel 4: Inför en legal definition av energigemenskaper för att korrekt implementera RED, EED och elmarknadsdirektivet.

Energigemenskaper är ett centralt inslag i RED, EED och elmarknadsdirektivet. För att säkerställa en korrekt implementering och underlätta bildandet och driften av energigemenskaper behövs en tydlig juridisk definition. Fastighetsägarna erfar

att detta ingår i Energimyndighetens uppdrag kring energigemenskaper, men Fastighetsägarna framhåller att detta bör påpekas även inom detta uppdrag.

Förslag på författningsändring: Inför en legal definition av energigemenskaper i svensk rätt i linje med RED och elmarknadsdirektivet. Detta skulle ge rättssäkerhet och främja utvecklingen av energigemenskaper, vilket i sin tur skulle bidra till ökad användning av förnybar energi.

Vidare har Fastighetsägarna identifierat behov, med anledning av RED Artikel 15a, att Energimyndigheten påpekar ett behov av att granska följande:

- Uppsättande av nationella mål och förbättrade förutsättningar för att kunna föra in resp/spillvärme in i fjärrvärmenät. Har "Reglerat tillträde" ökat andelen restenergi eller är fokus allt jämt att producera fjärrvärme via förbränning. Energimyndigheten bör även med förnybart i fokus granska sin egen Kraft- och fjärrvärmestrategi för att maximera spillvärme.
- Bör nätägare få kunna lagra el?
- Bör nätägare tvingas arbeta för, främja och erbjuda flexibilitet?

FASTIGHETSÄGARNA SVERIGE

Bilaga: RED "Artikel 15a Integrering av förnybar energi i byggnader" med kommentarer

<i>Översatt text</i>	<i>Kommentar från Fastighetsägarna</i>
<p>1. För att främja produktion och användning av förnybar energi i byggsektorn ska varje medlemsstat fastställa en vägledande nationell andel förnybar energi som produceras på plats eller i närheten liksom förnybar energi som tas från nätet i den slutliga energianvändningen i sin byggsektor 2030 och som är förenlig med ett vägledande mål på minst 49 % energi från förnybara energikällor i byggsektorn i unionens slutliga energianvändning i byggnader 2030. Varje medlemsstat ska inkludera sin vägledande nationella andel i de integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnats in enligt artiklarna 3 och 14 i förordning (EU) 2018/1999 samt information om hur den planerar att uppnå den.</p>	<p><i>Building sector felaktigt översatt med "byggsektorn". (Byggsektor är construction sector)</i></p>
<p>2. Medlemsstaterna får räkna in spillvärme och spillkyla i den</p>	<p><i>Ger stöd för att se över mål och styrmedel kring andel spillvärme i fjärrvärme. Delar av TPA-</i></p>

<p><i>vägledande nationella andel som avses i punkt 1 med upp till 20 % av den andelen. Om de beslutar att göra det ska den vägledande nationella andelen höjas med hälften av den procentenhet spillvärme och spillkyla som räknas in i den andelen.</i></p>	<p><i>utredningen kan komma att behöva aktualiseras då "reglerat tillträde" inte ökat andelen spillvärme.</i></p>
<p><i>3. Medlemsstaterna ska införa lämpliga åtgärder i sina nationella föreskrifter och byggregler och, i tillämpliga fall, i sina stödsystem, för att öka andelen el och uppvärmning och kylning från förnybara energikällor, både som producerats på plats eller i närheten liksom förnybar energi som tas från nätet, i byggnadsbeståndet. Sådana åtgärder kan inbegripa nationella åtgärder till förmån för avsevärda ökningar av egenanvändningen av förnybar energi, gemenskaper för förnybar energi, lokal energilagring, smart laddning och dubbelriktad laddning, andra flexibilitetstjänster, såsom efterfrågefleksibilitet, och i kombination med energieffektiviseringar avseende kraftvärme och större renoveringar som ökar antalet närlöslenergibyggnader och byggnader som går längre än minimikraven avseende energiprestanda i enlighet som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 2010/31/EU. För att uppnå den vägledande andel förnybar energi som föreskrivs i punkt 1 ska medlemsstaterna i sina nationella föreskrifter och byggregler och, i tillämpliga fall, i sina stödsystem eller på andra sätt som har motsvarande verkan kräva att miniminivåer av energi från förnybara energikällor, både som producerats på plats eller i närheten och som hämtats från nätet, används i nya byggnader och i befintliga byggnader som genomgår betydande renoveringar eller där värmesystem förnyas, i enlighet med direktiv 2010/31/EU och förutsatt att detta är ekonomiskt, tekniskt och funktionellt genomförbart. Medlemsstaterna ska möjliggöra att dessa miniminivåer uppnås genom,</i></p>	<p><i>Denna del ger stöd för att författningsändring bör utredas och föreslås inom följande:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>-förnybar el får inte längre ha samma VF som olja i BBR</i> <i>-LSE får inte beskatta egenanvänd förnybar el</i> <i>-definition av energigemenskap behövs</i> <i>-möjlig ändring av ellag som tillåter nätbolag att lagra</i> <i>-definition av större (på annat ställa står betydande) renovering behöver införas</i> <i>- övertväg ändring i elnätsbolags koncession att införa skyldighet att främja flexibilitet</i> <i>-</i>

<p><i>bland annat, ett effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla.</i></p> <p><i>För befintliga byggnader ska första stycket vara tillämpligt på väpnade styrkor endast i den utsträckning som tillämpningen av det inte strider mot karaktären av och huvudsyftet med de väpnade styrkornas verksamhet, och med undantag för materiel som används endast för militära ändamål.</i></p>	
<p>4.</p> <p><i>Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga byggnader på nationell, regional och lokal nivå föregår med gott exempel när det gäller andelen förnybar energi som används, i enlighet med artikel 9 i direktiv 2010/31/EU och artikel 5 i direktiv 2012/27/EU. Medlemsstaterna får möjliggöra att denna skyldighet fullgörs genom att föreskriva att taken på offentliga eller blandade privat-offentliga byggnader ska användas av tredje part för anläggningar som producerar energi från förnybara energikällor.</i></p>	
<p>5.</p> <p><i>När det anses relevant får medlemsstaterna främja samarbete mellan lokala myndigheter och gemenskaper för förnybar energi inom byggsektorn, särskilt genom användning av offentlig upphandling.</i></p>	<p><i>Förutsätter att energigemenskaper införs i svensk rätt.</i></p> <p><i>Återigen felaktig översättning. "building sector" är inte byggsektorn.</i></p>
<p>6.</p> <p><i>För att uppnå den vägledande andel förnybar energi som anges i punkt 1 ska medlemsstaterna främja användningen av system och utrustning för förnybar värme och kyla och de får främja innovativ teknik, såsom smarta system och smart utrustning för värme och kyla som drivs med förnybar el, i tillämpliga fall tillsammans med smart förvaltning av energianvändning i byggnader. För detta ändamål ska medlemsstaterna använda alla lämpliga åtgärder, verktyg och incitament, inbegripet energietiketter som utarbetats enligt förordning (EU) 2017/1369, energicertifikat som fastställts enligt artikel 11 i direktiv 2010/31/EU och</i></p>	

<i>andra lämpliga certifikat eller standarder som tagits fram på unionsnivå eller nationell nivå, och de ska säkerställa att lämplig information och rådgivning ges om förnybara, mycket energieffektiva alternativ samt om vilka finansieringsinstrument och stimulansåtgärder som finns tillgängliga för att främja ett ökat utbyte av gamla värmesystem och ökad omställning till lösningar som baseras på förnybar energi.</i>	
--	--

Folkhälsomyndigheten – 2024-09-06

Hej,

Folkhälsomyndigheten har fått inbjudan från Energimyndigheten om att kommentera Energimyndighetens uppdrag om att ta fram underlag för genomförande av EU-direktivet om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda.

Folkhälsomyndigheten vill lämna följande kommentar om område 3; Principen om energieffektivitet först:

Energieffektivisering i byggnader kan ibland innebära en målkonflikt med mer hälsorelaterade aspekter av inomhusmiljön som exempelvis luftkvalitet inomhus och temperatur inomhus. Folkhälsomyndigheten vill betona vikten av att en god och hälsosam inomhusmiljö beaktas i samband med planering och byggande, och samråder gärna med er i frågor som rör inomhusmiljön i bostäder och lokaler för allmänna ändamål.

HSB – inspel 1 – 2024-07-18

HSB:s synpunkter gällande ”Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi”

HSB är Sveriges största bostadskooperation med över 600 000 medlemmar och 4000 bostadsrättsföreningar. I snart 100 år har HSB verkat för det goda boendet där vinsten går tillbaka till byggandet och förvaltningen av bostadsrättsföreningar. Mer än en miljon människor bor i ett boende ägt eller förvaltad av HSB.

Synpunkter

HSB Riksförbund tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter till rubricerat uppdrag. Inspelet är begränsat till den del av uppdraget som syftar till att identifiera behov av författningsändringar med anledning av artikel 22 EED samt artikel 15a i RED.

Vi avser att komma in med kompletterande kommentarer och inspel senast 12 september.

Primärt ser vi behov av förändring av Lagen om fastighetsavgift, Plan- och bygglagen med tillhörande förordning, Boverkets byggregler samt Lag om skatt på energi. Även Ellagen och/eller IKN-förordningen kan komma att behöva ses över beroende på hur man vill hantera virtuell elmätning och därmed elnätbolagens koncessioner.

EED, artikel 22 – Information och medvetandehöjande

HSB vill understryka att artikel 22 även berör skatteincitament etc. som instrument och politiska åtgärder för att främja ett förändrat beteende. Detta kommer att vara nödvändigt för att kunna öka omställningstakten till ett energieffektivt samhälle.

HSB föreslår att följande utreds och införs:

- **Rabatterad fastighetsavgift för energieffektiva byggnader** genom översyn av lagen om fastighetsavgift (SFS 2007:1398). Detta skulle ytterligare stimulera energieffektivisering och bidra till ökad lönsamhet.
- **Inför ett ROT-avdrag som omfattar även bostadsrättsföreningar och hyresrätter.** Avdraget bör även omfatta andra viktiga hållbarhetsåtgärder såsom vattenbesparing, återvinning/återbruk och främjande av biologisk mångfald.
- **Tillåt skattemässigt avdragsgilla avsättningar för energirenovering.** Detta skulle underlätta att spara ihop till framtida energirenoveringar vilket i sin tur skulle innebära att avgiftshöjningar kan hållas nere när det är dags för energirenovering.

RED, artikel 15 a – Integrering av förnybar energi i byggnader

Andelen förnybar energi behöver öka i samhället för att vi ska klara av att begränsa pågående klimatförändringar. Solceller, batterilösningar, energigemenskaper och laststyrning/lastprioritering är alla viktiga delar i detta, speciellt mot bakgrund av att utbyggnad av elnät är en dyr och komplicerad process. Detta kommer givetvis att vara nödvändigt men effektiv integrering av förnybar energi, speciellt el, kommer lokalt att kunna minska belastningen på överliggande nät.

HSB föreslår därför följande:

- **Inför en tydlig definition av energigemenskaper i svensk lag.** Såväl RED som EED och Elmarknadsdirektivet har energigemenskaper som en central och viktig åtgärd för att skynda på omställning till ett mer hållbart samhälle. Lagstiftningen bör även tvinga elnätsägare att tillhandahålla virtuell mätning och delning av energi. Byggandet av parallella elnät, som är tillåtet idag inom ramen för IKN-förordningen 22 § om än fortfarande förenat med en hel del osäkerhet, anser HSB

vara kontraproduktivt och onödigt fördyrande då befintliga elnät skulle kunna utnyttjas. Detta har redan införts i ett stort antal EU-länder.

- **Se över lagstiftningen om skatt på energi så att egenanvändning av energi från förnybara energikällor samt delning av energi inom energigemenskaper inte beskattas.** Även detta har införts i flertalet länder inom EU utan att det strider mot regler för statligt stöd i enlighet med artikel 15.1 i energiskattedirektivet. Detta skulle även minska den administrativa bördan samt gynna mer storskaliga takanläggningar.
- **PBF 3 kap 14 § bör omformuleras.** Krav på hushållning med el bör inte gälla för el som produceras med förnybara energikällor. Därmed bör även förnybar el ej ges samma viktningsfaktor som olja eller naturgas i BBR.

Utöver detta bör man i PBL och PBF införa en tydlig definition av ”major renovation” i linje med direktiven och Taxonomin. Idag finns det delvis olika begrepp såsom ”omfattande” eller ”betydande” renovering vilket skapar osäkerheter.

HSB – inspel 2 – 2024-09-12

HSB:s synpunkter gällande ”Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi”

HSB är Sveriges största bostadskooperation med över 600 000 medlemmar och 4000 bostadsrättsföreningar. I snart 100 år har HSB verkat för det goda boendet där vinsten går tillbaka till byggandet och förvaltningen av bostadsrättsföreningar. Mer än en miljon människor bor i ett boende ägt eller förvaltad av HSB.

Synpunkter

HSB Riksförbund tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter till rubricerat uppdrag. HSB lämnade i juli inspel avseende synpunkter som gäller ändringar av lagar eller andra författningar där vi primärt ser vi behov av förändring av Lagen om fastighetsavgift, Plan- och bygglagen med tillhörande förordning, Boverkets byggregler samt Lag om skatt på energi. Även Ellagen och/eller IKN-förordningen kan komma att behöva ses över beroende på hur man vill hantera virtuell elmätning och därmed elnätbolagens koncessioner.

I det rubricerade samrådet önskar Energimyndigheten dessutom inspel kring områdena informationsinsatser, certifiering av yrkesverksamma, principen om energieffektivitet först, energifattigdom samt finansiering. Dessa inspel ges nedan.

Informationsinsatser

HSB är i grunden positiva till one-stop shops. I Sverige har definitionen dock använts lite annorlunda än i andra delar av EU då man inte sällan även inkluderat utförande. Ur fastighetsägaren perspektiv underlättar det en hel del om man kan vända sig till en part för att få hjälp med energieffektiviseringsarbetet men det är också viktigt att man kan ha en hög grad av konkret rådgivning även kring finansiella och juridiska frågor. För att energieffektiviseringsarbetet skall bli effektivt behöver man koppla ihop frågor om energieffektivisering med underhållsplanering och finansiering. I de flesta fall önskar även fastighetsägarna namn på vilka de kan vända sig till. Det bör finnas offentliga instanser för detta men man bör även uppmuntra företag att erbjuda dessa lösningar som då även kan inkludera utförande och dessa skulle kunna kombineras.

En one-stop shop-verksamhet som man kan snegla på är ”Statens servicecenter” men man kan lika gärna snegla på exempelvis IKEA. Energicentrum Örebro som fanns för omkring 10 år sedan var ett bra embryo till hur det skulle kunna se ut, en kombination av offentlig rådgivning och företag.

Certifiering av yrkesverksamma

HSB anser att möjligheten att använda certifierade experter som är anställda inom organisationen bör värnas. De bidrar i regel till ett mer långsiktigt energieffektiviseringsarbete på grund av bättre kännedom om organisationen.

För standardiserade produkter såsom energideklarationer kan det vara lämpligt med tredjepartscertifiering men för produkter och lösningar som är mer komplicerade och som inte är standardiserade kan det i många fall vara bättre med av branschen utvecklade system. Dessa bidrar också till en viss grad av självinsanering. Tyvärr tenderar tredjepartscertifieringar att släppa igenom mer okvalificerade utförare. HSB:s bedömning är att kompetensnivåerna generellt i de aktuella branscherna är god och att de bör kunna ta fram lämpliga system. Det är kanske främst beställar- och upphandlarkompetensen som kanske behöver lyftas. Där är utbildningsinsatser såsom energilyftet och driftlyftet sådana man kan snegla på.

Principen om energieffektivitet först

För HSB betyder principen om energieffektivitet först två saker:

1. Undanröjande av marknads- och regulatoriska hinder så att åtgärder för minskad användning av energi kan konkurrera med åtgärder för ökad tillförsel.
2. Att energieffektivisering värderas utifrån alla fördelar det medför och inte enbart den direkta kostnadsbesparingen.

Utformning av stödsystem som först kräver installation av ny värmekälla innan man kan få stöd för exempelvis tilläggsisolering eller fönsterbyten **bör därmed** undvikas. Man bör även lyfta minskat beroende av förändringar i energipriser, ökad försörjningstrygghet, direkt minskande utsläpp etc. Av stor vikt blir att lyfta fram principen inom den nationella renoveringsplanen. En minskad elanvändning bidrar dessutom till avlastning av elnät vilket kan stimuleras med olika typer av stödsystem och rådgivning.

Till viss del kan man redan se ett genomslag av principen i och med de senaste årens kraftigt ökande energipriser och även här kan rätt utformning av investeringsstöd bidra till en högre grad av energibesparande åtgärder före genomförande av tillförselåtgärder.

Energifattigdom

Principen om energieffektivitet först är även en viktig del i bekämpande av energifattigdom. I Sverige har vi inte energifattigdom på samma sätt som vi ser i andra delar av unionen exempelvis genom att vi ofta kollektiviserar kostnader för uppvärmning men vi ser ändå utmaningar för det kommande arbetet som behöver genomföras.

HSB förvaltar byggnader över hela landet och vi ser kraftigt skilda förutsättningar för att kunna genomföra nödvändig energieffektivisering. Utanför de större tätorterna runt om i landet är byggnadsbeståndet generellt äldre och därmed ofta mindre energieffektivt. Här finns en stor del av det man inom EPBD benämner som ”den sämsta delen av byggnadsbeståndet” där en större del av energieffektiviseringen bör utföras. Generellt har man redan idag högre energipriser på grund av lägre täthet i el- och fjärrvärmenät. Eftersom fastighetsvärdena dessutom är lägre har man sämre möjlighet att lånefinansiera energieffektiviseringsåtgärder och man har inte sällan sämre möjligheter att höja hyror eller avgifter vilket leder till en negativ spiral. Stödsystem för energieffektivisering bör därför speciellt riktas till denna typ av byggnader. Det skulle också stödja den lokala arbetsmarknaden.

Finansiering

Frågor kring finansiering har redan nämnts men HSB vill även framföra vikten av att stimulera till fler ”gröna” låneprodukter. Principen om energieffektivitet först går dessutom väl hand-i-hand med taxonomins miljömål.

Hyresgästföreningen – 2024-09-12

Remissvar från Hyresgästföreningen

Samråd gällande implementering av nya EU-direktiv om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

Hyresgästföreningen vill ta tillfället i akt att inkomma med synpunkter i samrådet gällande regeringens uppdrag till Energimyndigheten om att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi.

Hyresgästföreningen välkomnar att samråd med berörda aktörer genomförs inför att EU-direktiv implementeras. Nedan kommenterar vi lyfta frågeställningar, utom certifiering av yrkesverksamma.

Direktiven är tydliga med att hänsyn behöver tas till sociala aspekter när direktiven genomförs, särskilt lyfts energifattigdom. Hyresgästföreningen vill därför påpeka att hyresgäster sällan är de primära kunderna när det gäller val av exempelvis uppvärmning, egenproduktion av el, energieffektiviseringar eller energilagring. Inflytande över dessa delar har först och främst fastighetsägaren medan hyresgästen är slutkund. Därför finns det en risk att kostnader för investeringar i exempelvis byte av uppvärmningsmetod eller energieffektiviserande åtgärder förväntas överföras till hyresgästen. Principen om kostnadsneutralitet för boende efter renovering (vilket innebär att hyreshöjningar åtminstone balanseras av motsvarande energikostnadsbesparingar) kombinerat med sociala skyddsåtgärder för hyresgäster, bör vara ett minimikrav i implementeringen av direktiven.

Sveriges system idag bygger till stor del på gemensam uppvärmning, det är sällan kostnadseffektivt eller önskvärt att gå över till individuell mätning och debitering för uppvärmning. För uppvärmning av flerfamiljshus finns även en rättviseaspekt utifrån vart i huset en bostadsenhet är placerad. En enhet mitt i huset värms delvis upp av omkringliggande lägenheter vilket innebär att kostnaden för uppvärmningen av dessa enheter är lägre än exempelvis en hörnenhet. Det innebär således att andra boende står för delar av kostnaden för "mittenheter" och har lägre möjlighet att påverka sin energianvändning och sänka sina kostnader. Sverige bör därför verka för att så långt som möjligt tillse att flerfamiljshus ges möjlighet till de undantag direktivet möjliggör.

Staten behöver vidare tillse ett aktivt nyttjande av EUs sociala omställningsfonder för att genomföra energieffektiviserande åtgärder, men också utöver detta ta ansvar för att införa ekonomiska incitament och stöd. Exempel på detta kan vara en välfinansierad energieffektiviseringsfond som tillser att energieffektiviserande åtgärder inte drabbar boende genom höjda boendekostnader.

För att alla ska kunna vara med och delta i omställningen och ges möjlighet till att själva kunna påverka sin användning och därmed begränsa kostnaderna, är det viktigt att breda informationsinsatser genomförs, både på nationell och lokal nivå. I det arbetet är det viktigt att tillse att alla hushåll nås av information och att informationen utformas på sådant sätt att den är lätt att ta till sig oavsett utbildningsbakgrund eller svenskkunskaper. Vi vill också påpeka vikten av att stärka hyresgästers inflytande över sitt boende. När det rör sig om stora

förändringar, renoveringar och eventuella kostnader är det av särskilt vikt att hyresgästerna involveras redan från tidigt skede till färdigställande. På så sätt kan de bästa lösningarna för alla väljas och acceptansen ökas.

Installatörsföretagen – 2024-09-12

Synpunkter på ”Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi

Sammanfattning

Installatörsföretagen tackar för möjligheten att lämna inspel i samrådet. Vi har följande inspel:

- Principen om energieffektivisering först ska motivera genomförande. Tydliga ekonomiska incitament och konsekvenser som skatteavdrag och tilläggsavgifter skapar en starkare motivation för aktörer att genomföra åtgärder för energieffektivisering.
- Certifiering av yrkesverksamma ska branscherna själva driva och ansvariga myndigheter behöver legitimera dessa. Marknaden avgör bäst själv vilka certifieringar som skapar konkurrensfördelar och kan erbjuda alternativa lösningar för att ställa kvalitetsgarantier på utfört arbete.
- Informationsinsatser måste vara centralt samlade och ske i samverkan mellan offentliga och privata aktörer för att öka sannolikheten att det ska leda till faktiskt genomförande. Det måste också vara enkelt för beställare att hitta kvalificerade utförare.
- Finansiering av energiåtgärder måste vara långsiktiga och samhällsekonomiska. Det främjar investeringar utan att snedvrider marknaden, med kortsiktiga stöd som kan leda till avbrott i marknadsaktiviteter när bidragen upphör.
- Energifattigdom undviker vi genom god inomhusmiljö och hög energiprestanda. Krav på fastighetsägaren skyddar hushåll med låga inkomster från dålig energistandard och inomhusmiljö.

Ställningstaganden

Principen om energieffektivisering först ska motivera genomförande

Installatörsföretagen anser att principen om energieffektivisering först innebär att befintliga och kommande styrmedel måste leda till ett faktiskt genomförande av åtgärder. Det måste finnas ett tydligt ekonomiskt incitament kopplat till åtgärdsinventeringar som energideklarationer och energikartläggningar. Ett villkor måste vara att aktören genomför åtgärder för att kunna ta del av möjligheter till kompensation i form av rabatter på lån, skatte- eller avgiftsavdrag.

Installatörsföretagen anser att ett krav på minsta energiprestanda, det vill säga MEPS, vid ombyggnad är väsentligt. Det är även av yttersta vikt att lämplig myndighet utövar regelbunden tillsyn. De som inte når ställda nybyggnads- eller ombyggnadskrav får ekonomiska konsekvenser i form av tilläggsavgifter som motiverar till att nå kraven. Energieffektivisering är en energikälla och bidrar till att minska behovet av utbyggnad av energinfrastruktur och underlättar den utbyggnad som ändå är nödvändig. Vi måste därför se energideklarationer och

energikartläggningar som en diagnos på energiprestandan som måste leda till genomförande av åtgärder när prestandan är låg.

Certifiering av yrkesverksamma ska branscherna själva driva och ansvariga myndigheter legitimera

Installatörsföretagen anser att Sverige ska satsa på att låta branscherna själva utveckla certifiering och auktoriseringssystem. Det är dock av vikt att ansvariga myndigheter legitimerar dessa. Certifiering är kostnadsdrivande och marknaden avgör själv om dessa skapar konkurrensfördelar eller inte. Certifiering kan vara nödvändigt om det finns ett faktiskt problem på marknaden. Incert tillhandhåller exempelvis certifieringar inom behörighet för kylarbeten som omfattas av F-gasförordningen, installatör av förnybar energi, installation av fastighetsnät och fiber.

Det finns även andra lösningar för att garantera att ett arbete blir utfört korrekt. Medlemsföretag hos Installatörsföretagen erbjuder exempelvis konsumenter en kostnadsfri garanti på sitt jobb. Om ett fel uppstår i en installation som ett av Installatörsföretagens medlemsföretag har utfört hos en konsument kan IN Garanti gälla. Vid en tvist kan konsumenten dra ärendet vidare till Allmänna Reklamationsnämnden (ARN) och om medlemsföretaget förlorar, men inte åtgärdar felet åt konsumenten, har konsumenten rätt att ansöka om ersättning från IN Garanti.

Informationsinsatser måste vara centralt samlade och ske i samverkan med näringslivet

Installatörsföretagen anser att det finns behov av centralt samlad information om energiåtgärder. Informationsinsatserna bör bygga vidare på befintlig organisation och struktur som de kommunala energi- och klimatrådgivarna och energikontoren. Det bör framgå hur man identifierar energiåtgärder, hur man kommer vidare med ett genomförande och vilka finansieringsmöjligheter som är tillgängliga i förekommande fall.

Vi anser att de kommunala energi- och klimatrådgivarna och energikontoren behöver samverka med branschorganisationer i samhällsbyggnadssektorn. Det är nödvändigt för att säkerställa att informationen är aktuell och korrekt för olika typer av byggnader och installationer. Den nylanserade webbplatsen för energi- och klimatrådgivningen kan med fördel hänvisa till branschorganisationers webbplatser. På Installatörsföretagens webbplats går det exempelvis att "hitta installatör". Det ligger även på oss som branschorganisation att verka för att installatörer inom värme, kyla, ventilation, belysning och fastighetsautomation genomför dessa installationer säkert och effektivt.

Vi anser även att det är viktigt att de som ska beställa genomförandet får tillgång till information om vilka som kan utföra dessa tjänster. Energi- och klimatrådgivningen behöver i större utsträckning samarbeta med näringslivet för att öka genomförandet. Det finns flera exempel på lokala och regionala klimatinitiativ i linje med Fossilfritt Sverige där det finns ett fungerande utvecklingsarbete mellan offentliga aktörer och näringslivet. Det kommer att bidra till att konkretisera de åtgärder som måste till för att nå uppsatta energimål eller överträffa den förväntade energiprestandan.

Finansiering av energiåtgärder måste vara långsiktiga

Installatörsföretagen anser finansiering av energiåtgärder måste vara långsiktiga och ske med ekonomiska incitamentsstrukturer. Kortsiktiga stöd snedvrider marknadskrafterna. Det leder till fokus på specifika åtgärder när bidraget finns och gör att marknaden dör när bidraget upphör. Finansiering måste ske på marknadsmässiga grunder där köpare vill investera för att det är ekonomiskt fördelaktigt. När energipriserna är låga trots begränsad tillgång till energiresurser behöver det finnas avgifter och skatter som adresserar detta problem. Dessa avgifter kan med fördel användas för finansiering av energiinvesteringar i alla typer av byggnader. Då uppnår en samhällsekonomiskt hållbar finansiering.

Energifattigdom undviker vi genom god inomhusmiljö och hög energiprestanda

Installatörsföretagen anser att regelverken måste ställa krav på god inomhusmiljö och hög energiprestanda. Berörda myndigheter behöver utöva tillsyn. De aktörer som inte lever upp till kraven behöver få ekonomiska konsekvenser. Utformningen av dessa konsekvenser behöver ta hänsyn till att hushåll med låga inkomster sällan är fastighetsägare.

Om Installatörsföretagen

Installatörsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation inom Svenskt Näringsliv med 4 000 medlemmar. Medlemsföretagen ser till att funktioner som vatten, el, värme, kyla, ventilation, larm och fiber fungerar i byggnader och verksamheter. I företagen finns omkring 60 000 medarbetare.

Länsstyrelsen Dalarnas Län – 2024-07-19

Synpunkter på nya EU-direktiv om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

Länsstyrelsen i Dalarnas län lämnar här synpunkter på den svenska implementeringen av EPBD-direktivet.

Erfarenheter som synpunkterna baseras på

Länsstyrelsen Dalarna leder och samordnar det regionala energi- och klimatarbetet genom Energiintelligent Dalarna. Vi har nyligen, tillsammans med en bred representation ur fastighetsbranschen, tagit fram en färdplan för ett ”Energieffektivt och klimatsmart byggande och boende” i Dalarna. Vid framtagning av färdplanen gjordes en grundlig analys av nuvarande energieffektivitet i vårt fastighetsbestånd, potential för ytterligare energieffektivisering och minskad klimatpåverkan. Färdplanen finns publicerad här: <https://www.energiintelligent.se/wp-content/uploads/Fardplan-Energieffektivt-och-klimatsmart-Byggande-o-Boende-SLUTLIG.pdf>

Länsstyrelsen Dalarna är projektledare för projektet RenoWave, finansierat av Interreg Östersjöprogrammet, med partners från alla länder runt Östersjön. Projektet fokuserar på energieffektivisering i bostadsrättsföreningar genom bland annat att tillskapa så kallade One-stop-shops (i det svenska direktivet översatt till kontaktpunkter) samt genom utveckling av energideklarationer. <https://interreg-baltic.eu/project/renowave/> I projektet ingår att partners, när möjlighet ges, ska lämna policy rekommendationer om implementeringen av det nya EPBD-direktivet.

Synpunkter

Med tanke på semestertider så har vi inte haft möjlighet att ha en mer samlad genomgång av myndighetens synpunkter på direktivets implementering. Följande synpunkter kommer från undertecknad energi- och klimatstrateg med ansvar att leda Energiintelligent Dalarna samt som projektledare för RenoWave. Vi deltar gärna i fortsatt muntlig dialog om direktivets implementering.

Miniminivåer

De beräkningar som vi gjort av potentialen för energieffektivisering i bostäder i Dalarna visar att det är rimligt och ekonomiskt möjligt att nå ner till omkring 100 kWh per kvadratmeter i primärenergital utan allt för kostsamma investeringar i klimatskal. Det regionala målet är därför satt till denna nivå. Det skulle för Dalarnas del innebära en tillkommande energibesparing på 22 procent i flerbostadshus och 40 procent för småhus, jämfört med den energibesparing som redan uppnåtts. EPBD-direktivets nivå om 16 procents ytterligare energieffektivisering bedömer vi därmed som fullt realistiskt att nå.

Klimatpåverkan

Direktivet anger att miniminivåer ska fastställas utifrån vad som är kostnadsoptimalt. Här är det mycket viktigt att ta klimatpåverkan i beaktan, vilket inte omnämns i direktivet. Vi har gjort beräkningar av energirenoveringars klimatpåverkan som visar att det är mycket svårt att genomföra mer omfattande renoveringar av fastigheter (t ex i klimatskal) utan att klimatpåverkan överstiger klimatnyttan. Särskilt inte innan 2030. Det innebär att många renoveringar inte ska göras om vi snabbt ska minska våra utsläpp. Alternativt så måste större utsläppsminskningar göras inom andra sektorer för att kompensera för dessa ökade utsläpp, vilket riskerar att vara mindre

kostnadsoptimalt.

Fritidshus

Dalarna är ett län med mycket stor andel fritidshus (ca 1/3 av alla bostäder). Att inte ställa krav på energiprestanda i dessa byggnader ter sig orimligt med tanke på behovet av energieffektivisering, särskilt när det gäller miljoninvesteringar i högklassiga bostäder. Någon form av lagkrav bör införas som ställs i relation till vilken typ av fritidshus som byggs, där de allra enklaste byggnaderna fortsatt bör kunna undantas. Att kunna ställa krav på uppvärmningskälla är också viktigt med tanke på den stora effektutmaning som vi har, där direktverkande el i fritidshus (och underdimensionerade värmepumpar) är det som främst driver effekttopparna under kallaste timmarna i Dalarna.

Kunskap om byggnadsbeståndet

Direktivet påtalar behovet av god tillgång på data på det egna fastighetsbeståndet. Länsstyrelsen Dalarna instämmer i detta och ser att det är ett område där vi skulle behöva göra stora förbättringar för att kunna jobba systematiskt med energieffektivisering på både nationell, regional och lokal nivå.

Vi har inom projektet RenoWave lagt ner ett omfattande arbete på att få fram data på Dalarnas byggnadsbestånd. Utgångspunkten har varit inköpt data från fastighetsregistret i Gävle, vilket är en bra utgångspunkt. Det som saknas är uppgifter om nuvarande energianvändning samt vilka fastigheter som omfattas av kravet på energideklarationer. T ex är bostadsrätter som används under begränsad tid på året och många lokaler undantagna från kravet. För lokaler är det dessutom mycket vanligt att den typkod som anges för fastigheten inte alls motsvarar den verksamhet som finns i fastigheten. Möjligheten att begära in dessa uppgifter i fastighetstaxeringen bör undersökas. Lokalt och regionalt skulle det underlätta väsentligt för både uppsökande rådgivning och tillsyn av lagen om energideklarationer.

Ett annat problem är den höga kostnaden för köp av registerdata. Men utan tillgång till en komplett förteckning över de fastigheter som finns i regionen/kommunen är det svårt att bedriva ett effektivt energiarbete. Möjligheter att tillhandahålla fastighetsdata utan kostnad bör undersökas.

Om vi inte vet vilken energiprestanda nuvarande fastighetsbestånd har, samt vilka byggnader som har sämst energiprestanda, så är det inte möjligt att systematiskt arbeta för att uppnå direktivets mål om att de 16 procent med sämst energiprestanda ska ha åtgärdats till 2030.

Data från energideklarationer

Den data som samlas in genom energideklarationer finns idag hos Boverket, men i ett system som inte gör det möjligt att få ut samlad data för en viss kommun eller region, eller ens fler än ett fåtal enskilda energideklarationer. Systemet behöver göras om i sin helhet så att det blir möjligt att enkelt få ut uppgifter om vilka fastigheter som har en aktuell energideklaration samt uppgifterna som samlats in genom dessa.

Tillsyn över lagen om energideklarationer

Vi har i Dalarnas fall konstaterat att endast ca 70 procent av de fastigheter som omfattas av kravet på energideklarationer, har en giltig energideklaration. Det innebär att informationen och tillsynen av lagkravet bör skärpas.

Det behövs även ett juridiskt klargörande om en kommun, inom ramen för miljötillsynen, kan utöva tillsyn av lagen om energideklarationer.

Kvalitén i energideklarationer

Vår erfarenhet är att det är en stor variation i kvalitén i genomförda energideklarationer, där många görs utan platsbesök och vidare utredning samt där kvalitativa energibesparingsförslag saknas. Instrumentet med energideklarationer kan

och bör nyttjas betydligt bättre än idag där kvalitén höjs och med målet att kunden ska uppleva större nytta. Kvalitetskraven bör skärpas.

Mallen för energideklarationer bör göras om och förbättras. Vi arbetar för närvarande inom projektet RenoWave med att utveckla mallen för energideklarationer på ett sätt så att det motsvarar vad vi menar bör ingå. Det handlar bland annat om att den bör omfatta all energianvändning, fördela energianvändningen korrekt, omfatta pedagogiska grafer, laddstationer, styrning, effektuttag, betydligt tydligare och beräknade åtgärdsförslag mm. En energideklaration bör även innehålla en sammanfattande tabell över åtgärdsförslag samt råd om i vilken ordning åtgärder bör göras samt vilken energinivå som det då borde vara möjligt att nå. Vi uppfattar att EPBD-direktivets ansats om renoveringspass är precis detta.

Kostnaden för högkvalitativa energideklarationer

En energideklaration med den kvalitet som behövs innebär en kostnad som ungefär motsvarar kostnaden för en energikartläggning. Det innebär att priset för kunden kommer att vara en utmaning som kommer att hindra många från att beställa en sådan (om det inte är ett lagkrav). En modell där priset för en energideklaration subventioneras under förutsättning att föreslagna åtgärder åtminstone till viss del genomförs, bör undersökas.

One-stop-shops (kontaktpunkter)

Enligt direktivet ska medlemsländerna kunna erbjuda så kallade One-stop-shops för alla fastighetsägare och att dessa ska finnas lokalt/regionalt. Länsstyrelsen Dalarna instämmer i behovet av att det behövs, särskilt för mindre fastighetsägare. För större fastighetsbolag, privata eller offentligt ägda, så finns ofta egen energikompetens. Stödsystemet bör därför utformas för att möta behovet hos mindre fastighetsägare, bostadsrättsföreningar, småhusägare, föreningar och små- och medelstora företag med lokaler.

I projektet RenoWave skapas för närvarande en guide för vad en One-stop-shop bör innehålla, samt testar inrättandet av olika typer av såna stödfunktioner.

Den svenska översättningen Kontaktpunkter är möjligen lite missvisande då man kan få uppfattningen att det är begränsat till rådgivning. One-stop-shops kan dock grovt delas in i tre nivåer där den första nivån är rådgivning, oftast erbjuden av offentliga aktörer. Nästa nivå är en mer stödjande nivå där en One-stop-shop kan hålla ihop hela projekt och koordinera entreprenörer. Denna typ av tjänst är oftast kommersiell. På den tredje nivån finner vi aktörer som kan erbjuda helhetslösningar med egna utförare och garantier.

Advice model	Support model	Implementation model
Roles & responsibilities <ul style="list-style-type: none"> • Raise awareness about energy renovations • Detect target group • Provide general information • Giving first advice Examples of OSS offers <ul style="list-style-type: none"> • Advice • List of suppliers • Support in finding finance • Cooperation Character More of a public service than a business model	Roles & responsibilities <ul style="list-style-type: none"> • Project design • Responsible for the first part of the project • Coordinate suppliers • Overlooking the process Examples of OSS offers <ul style="list-style-type: none"> • Advice on how to implement energy efficiency measures and push suppliers to deliver as expected. • Finding finance Character A business model (beyond comfort zon for most public actors).	Roles & responsibilities <ul style="list-style-type: none"> • Offer full renovation package/Turnkey contract • Bear responsibility for the renovation results and the overall project Examples of OSS offers <ul style="list-style-type: none"> • Project design • Carry out and coordinate renovation work • Guaranteed energy savings • Finance solutions Character An all-inclusive business model.

Preliminär bild från den guide om One-Stop-Shops som RenoWave-projektet för närvarande tar fram.

Sverige bör utifrån egna erfarenheter utforma systemet med Kontaktpunkter då förutsättningarna är mycket olika i EUs medlemsländer.

I den första nivån ingår att ha god kunskap om det lokala/regionala fastighetsbeståndet, vilken energiprestanda som olika byggnader har samt ha en strategi för vilka målgrupper som är prioriterade. Fastighetsbeståndet behöver kategoriseras utifrån energiprestanda så att kunskap finns om vilka byggnader som tillhör de 16 procent med högst energianvändning och som därmed utgör en prioriterad målgrupp. Ansvar för detta bör ligga på offentliga aktörer; kommuner eller möjligen länsstyrelser, inte energikontor. Energimyndigheten eller Boverket bör bistå i upprättande av såna fastighetsregister och målgruppslistor.

Den rådgivande rollen i den första nivån är viktig och behöver finnas tillgänglig för alla. Den ligger idag närmast det de kommunala energi- och klimatrådgivarna erbjuder med som regel kompetens att ge grundläggande energiråd. Kompetensen varierar dock och de finns inte i alla kommuner. De saknar specialistkompetens för olika branscher och är fokuserade på teknisk rådgivning. De finns inte heller med den täckning som direktivet anger och inte med den kapacitet som krävs för att uppnå en väsentlig förflyttning mot ökad energieffektivitet. Den svenska modellen med kontaktpunkter bör därför bestå av olika typer av rådgivande aktörer.

Inkommande förfrågningar på nationell nivå

Vi stödjer Energimyndighetens tankar om att inkommande förfrågningar kan hanteras nationellt. Det skulle kunna innebära tillgång till likvärdig rådgivning i alla kommuner och djupare kunskap inom specialområden, under förutsättning att den ges tillräckliga resurser. Förutom teknisk rådgivning behövs även finansiell rådgivning och den kompetensen har som regel inte energi- och klimatrådgivare. Fastighetsägaren bör kunna få stöd att upprätta en underhåll-, investerings- och kapitalplan för långsiktig ekonomisk fastighetsförvaltning. Rådgivningen bör i fortsättningen även tydligare inkludera effekthushållning för att minska belastningen på elnät och sänka eleffektoppar, där hushåll har en mycket viktig roll. En annan del av rådgivningen som behöver utvecklas är klimatberäkningar så att fastighetsägare får hjälp att beräkna om en åtgärd har en positiv eller negativ klimateffekt, då många större åtgärder kan ha allt för stor klimatpåverkan för att motiveras.

Uppsökande verksamhet av energi- och klimatrådgivare

Uppgiften med uppsökande verksamhet bör kunna ligga på energi- och klimatrådgivningen, men det förutsätter ett krav på att den ska finnas i alla kommuner. Vår bedömning är att det i viss mån kan handla om fortsatta generella informationsinsatser och kampanjer, men att det nu finns behov av att aktivt kontakta prioriterade enskilda fastighetsägare med olika stödinsatser. För att denna uppsökande verksamhet ska bli likvärdig och tillgänglig över hela landet krävs ett tydligt och starkt grunduppdrag till energikontor och energi- och klimatrådgivare.

Anpassat informationsmaterial och stöd

Det finns gott om energiinformation för den som söker, men för att nå de minst intresserade krävs enskilda direktkontakter med hög relevans. I enskilda kontakter med prioriterade fastighetsägare behövs specialutformad informationsmaterial för just den typen av lokal eller bostadstyp med exempel på åtgärder. Benchmarking behöver kunna presenteras för att den enskilda fastighetsägaren ska ha möjligheten att uppfatta potentialen för energieffektivisering. Ekonomiska bidrag till utökade

energideklaration av hög kvalitet riktade till prioriterade fastighetsägare skulle underlätta väsentligt. Vår erfarenhet är att de erbjudanden som tas fram lockar främst de som redan har god koll på sin energianvändning.

Energibolag för kontakter med enskilda kunder

En annan aktör som skulle kunna ha en betydligt tydligare roll i system är energibolagen för leverans av el och fjärrvärme. Dessa är de enda som har en direkt relation med alla fastighetsägare och känner till energianvändningen i varje enskilt fall. Ett grundkrav bör ställas på att el- och fjärrvärmeleverantörer aktivt förser kunder med lättförståelig information om sin energi- och effektanvändning. Kunder hos många bolag har svårt att få tag i uppgifterna och det är för många svårt att tolka dem. I tillägg skulle krav kunna ställas på att energibolag aktivt informerar kunder om möjliga energisparåtgärder. Krav borde kunna ställas på elnätägare att aktivt på eget initiativ analysera data från de nya elmätarna för att identifiera avvikelser och höga effektoppar som borde kunna åtgärdas, samt att kontakta dessa kunder för rådgivning. Energibolag har också sannolikt den största möjligheten att identifiera eventuell energifattigdom genom kunders betalningssvårigheter.

Branschorganisationer som branschkontaktpunkter

Även branschorganisationer utgör en tillgång som bör utvecklas. De har uppbyggda kanaler, förtroende och möjlighet att ta fram branschanpassat stöd som kan bestå över tid. Att bygga upp denna kompetens bör göras genom olika nationella projekt, gärna i samarbete med Energimyndigheten. Några exempel skulle kunna vara Visita som kan utveckla sitt energistöd till boendeanläggningar, SLAO för skidanläggningar och Riksidrottsförbundet för idrottsföreningar. Även för industrin finns en stor mängd branschorganisationer som skulle kunna ha en utvecklad roll.

För att nå långt i en fastighetsägares energiarbete krävs för många fastighetsägare mer än generell rådgivning. Nästa nivå, **den stödjande rollen** med möjlighet att leda och koordinera hela renoveringsprojekt finns hos olika privata aktörer. För bostadsrättsföreningar finns den hos t ex HSB och Riksbyggen som säljer kompletta energitjänster. Vi ser att dessa aktörer är mycket viktiga, men saknar konkreta förslag på hur dessa tjänster skulle kunna utvecklas för att nå fler.

Energi- och klimatrådgivare har svårt att inneha den stödjande rollen såsom den beskrivs i modellen ovan, där det även ingår att kunna hålla i projekt. De skulle dock kunna utveckla sin förmåga att kunna tipsa om lämpliga leverantörer av olika tjänster. Vår erfarenhet är att de inte fungerar som noder med god kännedom om alla de aktörer som erbjuder energitjänster med möjlighet att rekommendera olika företag för olika typer av tjänster. Kravet på neutralitet gör att de inte kan rekommendera leverantörer (i de fall de ens känner till vilka leverantörer som erbjuder vilka tjänster). Detta borde kunna lösas genom en nationell upphandling av energitjänster där alla leverantörer som kan uppfylla förutbestämda kvalitetskrav för olika tjänstekategorier antas för att finnas med på en officiell lista som rådgivare kan hänvisa till.

Den tredje nivån, **genomföranderollen**, innehas av t ex EPC-leverantörer. Vår erfarenhet är att detta oftast inte är rätt väg att gå för fastighetsbolag med egen energikompetens, men för fastighetsägare som saknar rätt kompetens kan det vara effektivt att överlåta på en extern aktör att ta ett helhetsansvar. Även dessa aktörer bör ses som del av svenska One-stop-shops.

Länsstyrelsen Jönköpings Län – 2024-09-12

Synpunkter på Sveriges genomförande av nya EU-krav inom energiområdet

Om underlaget och skriftligt samråd

Regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram underlag för Sveriges genomförande av delar av de reviderade EU-direktiven om energieffektivitet (EED) och byggnaders energiprestanda (EPBD), samt en mindre del i direktivet om förnybar energi (RED) (Regeringsbeslut KN2024/01007). Som en del i det genomför Energimyndigheten ett skriftligt samråd som omfattar följande områden:

1. Informationsinsatser
2. Certifiering av yrkesverksamma
3. Principen om energieffektivitet först
4. Energifattigdom
5. Finansiering

Energimyndigheten genomför skriftligt samråd där de välkomnar inspel om de artiklar som omfattas av uppdraget, punkterna 1–5, med specifika frågor för varje område. För synpunkter som gäller ändringar av lagar eller andra författningar lämnas inspel senast 19 juli, för övriga synpunkter lämnas inspel senast 12 september.

Länsstyrelsen i Jönköpings län lämnar enbart övriga synpunkter (område 3 och 4) men inga synpunkter på ändringar av lagar eller andra författningar.

Länsstyrelsens synpunkter

Område 3. Principen om energieffektivitet först

Principen om energieffektivitet först innebär att i politiska beslut, planering och större investeringar först frågar sig vilka problem som kan lösas med en effektivare energianvändning.

Om det är trångt i elnäten, kan vi använda elen smartare i stället för att bygga nya nät?

Om det är trångt på vägarna, kan vi resa mer effektivt, i synnerhet med färre bilar i rusningstrafik, i stället för att bygga nya vägar?

Om det är brist på energi, kan vi använda energin mer effektivt, i stället för att producera mer energi?

Enligt EU-kommissionens rekommendationer ska ”energieffektivitet först” tolkas i ett brett perspektiv och kan omfatta insatser kring beteendeförändringar, fysisk planering, materialeffektivitet mm, i beslut som fattas av såväl offentliga som privata aktörer.

Vad krävs för att principen ska få genomslag?

Länsstyrelsen delar EU-kommissionens rekommendation att ”energieffektivitet först” ska tolkas brett och det är särskilt viktigt att principen får genomslag i fler sektorer. Frågan om energieffektivitet är större än enbart elenergi (produktion, distribution och användning), vilket tenderar att dominera sakfrågan. Exempelvis är transportsektorn, som använder mycket fossila bränslen, den sektor i Jönköpings län som använder mest energi och även genererar mest växthusgasutsläpp. Men transportsektorn omnämns sällan i termer av energieffektivitet.

Ett annat exempel är materialeffektivitet, där fokus inte enbart får bli på industriens slutliga energianvändning i kronor eller kWh, utan i relation till exempelvis BNP och deras materialflöden. Att återcirkulera, återanvända och återbruka material är ofta mer energieffektivt än att använda jungfruliga material och bidrar till flera samhällsmål

och miljömål, men vissa av dessa processer kan möjligen öka energianvändningen hos den enskilde verksamhetsutövaren. Här är det viktigt att styrmedel är effektfulla och riktas mot hela materialflöden och sektorer, snarare än den enskilde slutgiltige energianvändaren. Det behövs eller således ett systemperspektiv.

”Energieffektivitet först” som princip måste också få genomslag i vägledningar om energiplanering, exempelvis kommunal energiplanering och nätutvecklingsplaner. Det finns en tendens att dessa planeringsunderlag ofta har fokus på nyinvesteringar och nyetableringar, exempelvis vindkraft, solceller, batterilager, värmeverk och kärnkraft, vilket gör att åtgärder för energieffektivitet kommer sent i planeringsprocessen eller inte alls.

Länsstyrelsen vill även belysa Fossilfritt Sveriges strategi från 2023 som visar potentialen med en effektivare användning av energi i bostäder och lokaler såväl som industri. Där finns flera prioriterade förslag att arbeta vidare med inom ramen för ”energieffektivitet först”.

Område 4. Energifattigdom

Vilka hinder finns idag för att hushåll med låga inkomster ska kunna genomföra energieffektivitetsåtgärder?

Betalningsförmåga och flexibilitet¹

Många med låg betalningsförmåga bor i hyresrätt och kan inte själva genomföra energieffektivitetsåtgärder. Fastighetsägare väljer ibland att antingen inte genomföra åtgärder, då de inte räknas som standardhöjning och därför inte tillåter att hyran höjs, eller att genomföra energieffektivisering i samband med standardhöjande åtgärder för att på det sättet finansiera projektet med hyreshöjningar. Det riskerar att leda till att hushåll med låg betalningsförmåga ”renovräks” från sina hem. En ökning av antalet personer som tvingas bort från sina hyresbostäder skulle också ske om fler fastighetsägare inför ett system med kallhyra så att hyresgästerna själva betalar för uppvärmningen – utan att i gengäld ha möjlighet att energieffektivisera för att spara pengar.

Personer med låg betalningsförmåga som bor i äganderätt – till exempel äldre med låg pension som bor kvar i sina villor, ofta på landsbygden – har större möjligheter att genomföra egna energieffektivitetsåtgärder men kan hindras av kostnaden. Även subventionering med hjälp av offentliga medel, exempelvis det tidigare investeringsstödet för solceller, innebär en kostnad för den enskilde som många helt enkelt inte har råd med. Det nuvarande systemet med skattereduktion för installation av grön teknik (solceller, batterier och laddinfrastruktur) innebär även det direkta kostnader ur egen ficka och det är alltså inte heller realistiskt för många.

De hushåll som kan vara mer flexibla i sin energianvändning (det vill säga använda mest el då den är billig) har större möjligheter att spara pengar. Det är dock inte alla som har den flexibiliteten. Ett exempel är barnfamiljer som ofta inte har möjlighet att förlägga de mer energikrävande hushållsuppgifterna till de tider på dygnet då elen är billig. Ensamstående föräldrar, i synnerhet kvinnor och utrikes födda, hör till de mest ekonomiskt utsatta grupperna och det är också ensamstående föräldrar som har lägst möjlighet att vara flexibla med sin energiförbrukning.

Under energikrisen 2021–2022 kunde hushåll med högre betalningsförmåga, och högre tekniskt kunnande, köpa sig flexibilitet i form av tekniska lösningar så som

¹ Stora delar av resonemanget om hinder kommer från: von Platten, Jenny (2022). Energifattigdom i Sverige. I Ulrika Andersson, Henrik Oscarsson, Björn Rönnerstrand & Nora Theorin (red) *Du sköna nya värld*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet

appar som håller koll på elpriser och kan kopplas till smarta hushållsmaskiner och smarta värmesystem. Den med låg betalningsförmåga fick i stället skruva ner elementen och gå upp mitt i natten för att tvätta, något som i hög grad gjordes av äldre och i synnerhet äldre kvinnor (som generellt är de med lägst pension). Detta påverkar livskvaliteten i form av lägre komfort, störd nattsömn och i värsta fall även sämre hälsa och välmående.

Vad krävs för att åtgärda hindren?

De energieffektiviseringsåtgärder som finns att tillgå måste vara subventionerade utifrån betalningsförmågan, snarare än att en privatperson förväntas att alltid kunna bära en kostnad på ett visst antal kronor eller procent. Det skulle till exempel kunna röra sig om att delfinansiera åtgärder med hjälp av statliga insatser och/eller stöd där dessa anpassas efter betalningsförmågan.

Äldre som bor i stora villor behöver också uppmuntras att flytta till mindre, billigare och mer energieffektiva bostäder, men då krävs det att det finns sådana bostäder att tillgå och att det inte heller till exempel innebär att de äldre tvingas bort från sina sammanhang.

För att energieffektivisera flerbostadshus behövs det incitament och krav på fastighetsägare att genomföra åtgärderna, utan att för den skull samtidigt höja standarden på lägenheterna till den grad att hyresgästerna inte längre har råd att bo kvar. Fastighetsägare behöver på något vis kompenseras för att säkerställa att kostnaderna för energieffektiviseringsåtgärder inte förs vidare till hyresgästen.

Naturskyddsföreningen – 2024-09-12

Yttrande över Sveriges genomförande av nya EU-krav om energieffektivitet

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen anser att ett samordningskansli för energieffektivisering behövs för att granska *både* befintliga och planerade policyer i *alla* sektorer.
- Naturskyddsföreningen vill se ett nytt ambitiöst 2030-mål för energieffektivisering samt en nationell strategi. Detta krävs för att energieffektivitet först-principen (EE1-principen) ska verka effektivt.
- Naturskyddsföreningen bedömer att regeringens inriktning strider mot EU-direktivet om energieffektivitet.
- Naturskyddsföreningen anser att styrmedlen för att bekämpa energifattigdom måste vara kraftfulla och riktade.

Specifika synpunkter

1. Informationsinsatser

Att höja medvetandet om energieffektivisering hos allmänheten är viktigt för att skapa acceptans för energiomställningen och kan vara ett viktigt verktyg i att hantera de många målkonflikterna som finns kopplat till utbyggnad av förnybar el och relevant infrastruktur. Därför välkomnar Naturskyddsföreningen initiativ med detta syfte. Många aktörer inom civilsamhället har lång erfarenhet och kan med fördel inkluderas i ett sådant arbete.

2. Kompetensnivå och certifiering av yrkesverksamma

Naturskyddsföreningen instämmer i att certifiering för yrkesverksamma och kompetensförsörjning är viktig för energiomställningen. Därför är det viktigt med tydliga politiska signaler om att energieffektivisering är viktigt. När politiken skickar motsatt signal genom att exempelvis pausa energieffektiviseringsmålet riskerar det bland annat leda till att personer välja bort utbildningar som leder till viktiga roller inom energiomställningen. Energieffektiviseringsbranschen bör få stöd för att marknadsföra yrken exempelvis hos studenter.

Intresseorganisationen Energieffektiviseringsföretagen² (EnEff) har arbetat med certifiering länge och skulle kunna vara en möjlig aktör att involvera i förslagen kring certifiering.

3. Principen om energieffektivitet först (EE1)

Ett viktigt verktyg för energiomställningen

Att hushålla med energi måste vara en grundläggande utgångspunkt i energiomställningen, för att minska på de målkonflikter som alla energislag medför, och för att minska energisystemets miljömässiga och ekonomiska kostnader. Energieffektivitet först-principen (EE1) kan och bör därför vara ett kraftfullt verktyg för att möjliggöra energiomställningen, helt i linje med IEA:s princip om effektivisering som ”första bränsle”. Energimyndigheten har tidigare konstaterat att 20 till 25 TWh el kan frigöras genom energieffektivisering i Sverige redan till 2030. Den här stora elmängden kan exempelvis användas för elektrifieringen av industrin och transportsektorn. Dessutom skriver Energimyndigheten att ”den samhällsekonomiska potentialen är ännu större eftersom energieffektivisering i hög grad också har positiva

² Sveriges intresseorganisation för energieffektivisering [EnEff](#)

externa effekter”³ och flera internationella studier visar att energieffektivisering medför mångfaldiga nyttor utöver klimatomställningen^{4,5,6}

Naturskyddsföreningen anser att implementering av EE1-principen måste vara ambitiös och verkningsfull. Härnäst presenteras flera viktiga aspekter.

- Det framgår av både energieffektivitetsdirektivet (EED) och Kommissionens riktlinjer att EE1-principen måste omfatta både ”befintliga och planerade policyer” och att principen måste ”tillämpas både inom energisektorn och inom andra sektorer”.⁷ För att energieffektivisering inte ska behandlas som ett särintresse anser Naturskyddsföreningen att ett samordningskansli eller en statlig organisation för energieffektivisering behövs.
- EU-kommissionen föreskriver att medlemsstaterna bör ”använda efterfrågeflexibilitet och laststyrning när detta är ett kostnadseffektivt alternativ till traditionella nätinvesteringar och nät drift”⁸. Det nya svenska elleveranssäkerhetsmålet⁹ brukar beskrivas som att el ska levereras ”när och där det behövs”, vilket motstrider kommissionens uppmaning att prioritera lönsam efterfrågeflexibilitet. Detta illustrerar behovet av att den nya organisationen även granskar befintliga policyer.
- Det har nästan gått ett år sedan det nationella målet om energiintensitet pausades av regeringen. Slutdatum 2030 närmar sig snabbt och regeringen har inte aviserat hur ska målet ses över. Samtidigt rekommenderar IEA att den globala energieffektiviseringstakten fördubblas från cirka två till fyra procent årligen¹⁰. Rekommendationen ledde till att över 100 länder, inklusive Sverige, kom överens på COP28 om att dubblara energieffektiviseringstakten¹¹. De motstridiga signalerna skapar osäkerhet, inte minst för energieffektiviseringsbranschen. En tydlig implementering av EE1-principen skulle bidra till att skapa förutsägbarhet för aktörerna. Regeringen måste därför snarast ta fram ett nytt energieffektiviseringsmål i linje med EE1-principen och Sveriges nationella bidrag till artikel 4 i EED.
- Kommissionen rekommenderar att medlemsstaterna bör ”utveckla en strategisk planering av energipolitiken som fullt ut beaktar användningen av energieffektivitetslösningar”. Naturskyddsföreningen anser därför att regeringen måste ta fram en ambitiös nationell strategi för energieffektivisering.
- Artikel 8 i det reviderade EED, det så kallade energisparkravet, illustrerar fördelar med att snabbt implementera EE1-principen. Energisparkravet innebär att medlemsstaterna ska uppnå en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet för hela sparkravperioden 2021–2030. Att energisparkravet är utformat som en budget över en tioårsperiod innebär att ju senare man börjar arbeta för att uppfölja vårt beting på minst 237 TWh, desto snabbare och mer radikalt måste man spara.

³ [Effektiv användning av energi, effekt och resurser](#)

⁴ [2030 EU energy efficiency target: The multiple benefits of higher ambition - Cambridge Econometrics](#)

⁵ [EU Environmental Economic & Social multi benefits efficiency tool | ODYSSEE-MURE](#)

⁶ [Multiple Benefits of Energy Efficiency – Analysis - IEA](#)

⁷ [Kommissionens rekommendation \(EU\) 2024/2143 av den 29 juli 2024 om riktlinjer för tolkningen av artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv \(EU\) 2023/1791 vad gäller principen om energieffektivitet först](#)

⁸ [Kommissionens rekommendation \(EU\) 2024/2143 av den 29 juli 2024 om riktlinjer för tolkningen av artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv \(EU\) 2023/1791 vad gäller principen om energieffektivitet först](#)

⁹ [Energipolitikens långsiktiga inriktning \(Betänkande 2023/24:NU14 Näringsutskottet\) | Sveriges riksdag](#)

¹⁰ [Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach – Analysis - IEA](#)

¹¹ [COP28: Global Renewables And Energy Efficiency Pledge](#)

Oberättigat att begränsa energieffektivisering

Naturskyddsföreningen anser att det är problematiskt att regeringen vid upprepade tillfällen skriver i uppdragsbeskrivningen att ”direktivet ska genomföras på ett kostnadseffektivt sätt och att de åtgärder som genomförs därmed inte ska överstiga energisparkravets nivåer” och att ”uppdraget ska utgå från genomförande av de kravnivåer som finns i direktiven och inte gå längre än dessa”. Dessa skrivningar är oroväckande i flera avseenden.

- Tvärtemot regeringens inriktning rekommenderar EU-kommissionen att höja målet för årliga energibesparingar för att nå de nationella bidragen till energianvändningsmålet enligt artikel 4¹², vilket Sverige bedöms missa i den senaste nationell energi- och klimatplanen¹³.
- Det finns ingen uppenbar grund för att anta att energibesparingar utöver betinget skulle vara olönsamma, särskild inte om dolda samhällsnyttor inräknas. Uppdragsbeskrivningen förklarar inte heller ett eventuellt samband mellan kostnadseffektiviteten och kravnivåerna.
- En sådan uppdragsbeskrivning strider mot EE1-principen, eftersom regeringen föregår ”kostnadsnyttoanalysmetoder som systematiskt bör utvecklas och genomföras” enligt kommissionen. Vidare skriver kommissionen att ”en korrekt tillämpning av principen kräver att man använder rätt metod för kostnadsnyttoanalys för en bredare uppsättning ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser”, vilket saknas i såväl denna uppdragsbeskrivning som i det nya planeringsmålet¹⁴ och i färdplanen för kärnkraft¹⁵. Naturskyddsföreningen anser att en betydande insats krävs från Boverket, Energimyndigheten, Trafikverket med flera för att kunna kvantifiera dolda samhällsnyttor. En bra källa till inspiration kan vara arbetet med att kvantifiera nyttorna av energieffektivisering från EPA i USA.¹⁶
- Naturskyddsföreningen konstaterar även att ett uppdrag som begränsar energibesparingsåtgärder i artikel 8, innebär att energianvändningen i bästa fall (dvs. utan ”free-riders”, rekyleffekter, mm) kan minska med 15 procent under tioårsperioden 2021–2030, medan artikel 4 kräver en absolut minskning på minst ca 20 procent. Regeringens inriktning riskerar därför att strida inte bara mot artikel 3 (EE1-principen, se ovan) utan också mot artikel 4 (energianvändningsmålet).

4. Energifattigdom

Naturskyddsföreningen välkomnar insikten om att energieffektivisering inte får ske på bekostnad av redan utsatta hushåll. Klimatomställningen måste vara rättvis för att vara genomförbar.

Naturskyddsföreningen anser att styrmedlen för energieffektivisering och för att bekämpa energifattigdom måste vara kraftfulla och riktade för att ha bäst effekt och vara kostnadseffektiva.

5. Finansiering

Flera studier visar att energieffektivisering kan bidra till en snabb och kostnadseffektiv energiomställning. I enlighet med EE1-principen måste

¹² [Commission Recommendation \(EU\) 2024/1722 of 17 June 2024 setting out guidelines for the interpretation of Article 4 of Directive \(EU\) 2023/1791 of the European Parliament and of the Council as regards energy efficiency targets and national contributions - Publications Office of the EU](#)

¹³ [Sveriges uppdaterade nationella energi- och klimatplan för 2021–2030, KN2024/00362](#)

¹⁴ [Energipolitikens långsiktiga inriktning \(Betänkande 2023/24:NU14 Näringsutskottet\) | Sveriges riksdag](#)

¹⁵ [Regeringen lanserar en färdplan för ny kärnkraft i Sverige - Regeringen.se](#)

¹⁶ [Quantifying the Multiple Benefits of Energy Efficiency and Renewable Energy: A Guide for State and Local Governments | US EPA](#)

effektiviseringsåtgärder stödjaskonomiskt med liknande mekanismer som erbjuds för elproduktion.

I sin rapport om energieffektivisering konstaterar Energimyndigheten att det finns marknadsmisslyckanden som hämmar energieffektivisering. Dessa misslyckanden motiverar stödåtgärder för att fler samhällsekonomiskt kostnadseffektiva åtgärder ska genomföras. Man skulle t.ex. kunna subventionera energibesparingsåtgärder genom att garantera minst 80 öre/kWh (lik prislösen i utredningen om finansiering och riskdelning av kärnkraft) under en viss period efter att åtgärden genomförs. Ifall elpriserna blir för låga skulle staten betala för utebliven ekonomisk besparing för aktörer som investerat i energibesparande åtgärder.

Riksbyggen – 2024-07-10

Riksbyggens synpunkter gällande ”Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi”

Riksbyggen tackar för möjligheten att komma in med synpunkter i samband med att EU-direktiven kopplat till energi och byggnader ska implementeras i svensk lagstiftning. På grund av semestertider och tidsbegränsningar avgränsar vi nu våra skriftliga kommentarer till EED artikel 22 & 30 samt RED artikel 15a.

Vi avser att inkomma med kompletterande kommentarer senast 12 september.

Direktivet om energieffektivitet (EED), artikel 22

Information och medvetandehöjande åtgärder för att accelerera den nödvändiga gröna omställningen. Riksbyggen vill understryka att artikel 22 även berör skatteincitament m.m. som instrument och politiska åtgärder för att främja ett förändrat beteende, vilka kommer vara ytterst nödvändiga för att kunna accelerera omställningstakten till ett energieffektivt samhälle.

Riksbyggen föreslår därför att följande utreds och införs:

- Rabatt på fastighetsavgiften för energieffektiva byggnader. Se över lagen om fastighetsavgift (SFS 2007:1398)
- Inför en form av ROT-avdrag även för Bostadsrättsföreningar och Hyresrätter så att inte enbart de som bor i villa kan ta del av morötter för att energirenovera. Detta avdrag breddas med fördel till att gälla även andra viktiga hållbarhetsåtgärder. För mer information se Riksbyggens förslag om Grönt stöd: <https://www.riksbyggen.se/om-riksbyggen/press-och-opinion/opinion/gront-stod/>

Direktivet om energieffektivitet (EED), artikel 30

Hinder till investeringar i energieffektivitet. Riksbyggen ser positivt på att gröna lån har gjort att efterfrågan på energieffektiva lägenheter har ökat till viss del på marknaden. Dock ser vi stora problem med hur bedömningen av vad en energieffektiv byggnad innebär görs idag, där kopplingen mellan PBL och Lagen om energideklarationer inte går hand i hand.

Eftersom energiklassningen av byggnader tar fasta på det BBR-krav som gäller när Energideklarationen utfärdas är det inte säkert att samma förutsättningar gäller som de som gällde i samband med att bygglov utfärdades. Detta innebär att när vi väljer att bygga bättre än BBR (silver Miljöbyggnad) räknar vi fram ett teoretiskt värde som köparen får i handen i samband med inflytt. Två-tre år senare ska Energideklarationen uppdateras med uppmätta värden. Under tiden har BBR skärpts, varför vi inte, trots att uppmätta värden ligger enligt beräkning, uppnår en högre klass utan riskerar till och med att hamna på sämre klass än nybyggnad (utifrån hur många år som passerat sedan bygglov samt hur energikraven i BBR har ändrats). Detta uppmuntrar inte till att uppdatera energideklarationen med uppmätta värden och riskerar också att få en missnöjd kund som räknade med att få ett grönt lån på sitt boende. Risken är därför att byggherrens som avser att sälja sin fastighet väljer att avstå från att bygga mer energieffektivt än vad lagstiftningen kräver.

Riksbyggens förslag är därför att, nu när tillfället ges och både BBR och lagen om Energideklaration ska ses över, samtidigt se över koppling mellan klassning och bygglov samt uppdatering av energideklarationer så att starkare incitament ges för att bygga energieffektivare byggnader för försäljning.

Direktivet om förnybar energi (RED), artikel 15a

Nyttjande av förnybar energi är viktigt och avgörande för att vi ska klara av att begränsa pågående klimatförändringar. Riksbyggen har lång och god erfarenhet av att energigemenskaper inom bostadsrättsföreningar varit pådrivande i denna fråga och anser att lagstiftningen för energigemenskaper behöver förtydligas för att inte som idag bromsa denna utveckling utan snarare även möjliggöra bättre nyttjande av tillgängliga tak samt optimering mellan olika verksamheter och fastigheter. Nedan är Riksbyggens förslag på förändringar som behöver komma till stånd:

- Se över lagstiftningen om skatt på energi så att egenanvändning av förnybar energi och delning av energi inom energigemenskap inte beskattas.
- Inför en definition av Energigemenskap i svensk lagstiftning som innefattar möjliggörandet av virtuell delning av energi så att det inte krävs att parallella nät byggs för att dela förnybar energi mellan byggnader och närliggande fastigheter. Se också över hur lagstiftningen kan förhindra elnätsägare att kategoriskt neka nyttjandet av koncessionspliktiga nät för detta ändamål.

SKGS – 2024-09-12

Remissyttrande från SKGS om Principen om energieffektivitet först, artikel 3 i EED

Sammanfattning

SKGS vill i samband med diskussioner kring artikel 3 i energieffektiviseringsdirektivet framhålla att denna artikel är riktad gentemot det offentliga samhället och de samhälleliga investeringar som genomförs i stor skala. Artikelns syfte ska därmed inte ses som ett tvingande krav gentemot företag och näringsliv.

Sammanfattningsvis anser SKGS att följande principer bör gälla för energieffektivisering inom industrin:

- Det överordnade målet måste vara att minska utsläppen från fossila bränslen, ”klimatet först” där ”Principen om energieffektivisering först” bör tolkas som en kompletterande policyprincip som inte ska försvåra för utfasningen av fossila bränslen. Beslut om åtgärder måste alltid ligga hos företagen.
- Inga tak på energianvändningen ska sättas på nationell nivå, vilket skulle förhindra tillväxt och klimatomställning.
- Minskad användning av fossila bränslen och råvaror får inte förhindras av principen för energieffektivisering först.
- Om effektivisering endast mäts på anläggningsnivå missar man effektiviteten som skapas på systemnivå.

SKGS yttrande

Energieffektivisering är främst en fråga om effektiv resursanvändning och inte främst en klimatfråga. Det överordnade målet måste samtidigt vara att minska utsläppen från fossila bränslen. Den överordnade principen måste därför vara ”klimatet först”. Målsättningar för energieffektivisering får inte stå i vägen för klimatomställningen.

SKGS är av uppfattningen att principen ska tolkas som en av flera relevanta principer som Sverige och industrin har att förhålla sig till inom energi- och klimatområdet. Vi betonar vikten av att lagstiftaren och berörda myndigheter säkerställer att målkonflikter synliggörs och undviks. Exempelvis har regeringen aviserat en översyn av det svenska energieffektiviseringsmålet i den energipolitiska inriktningspropositionen. En översyn som bland annat motiveras av att ”industrins omställning till fossilfrihet bedöms innebära en betydande ökning i tillförd energi, där en del av energianvändningen kan komma att vara mindre effektiv än i dag men likväl är nödvändig för att de fossila bränslena ska kunna fasas ut”. Översynen av det svenska energieffektiviseringsmålet, som SKGS stödjer, går således i en annan riktning än ”Principen om energieffektivisering först”. För att ”Principen om energieffektivisering först” ska få genomslag bör den således tolkas som en kompletterande policyprincip som inte försvårar för utfasningen av fossila bränslen.

Detaljstyrning av vilka energibärare som ska användas måste undvikas. Beslut om åtgärder för effektivisering måste alltid ligga hos företagen. Det måste finnas en acceptans och ett förtroende för att företagen själva kan prioritera åtgärder. Energianvändning ska styras av kostnad och inte administration eller tillstånd.

Svensk industri står inför en stor omställning där fossila bränslen direkt eller indirekt byts ut mot fossilfri el och biobränslen. En övergång från fossila bränslen till fossilfria alternativ kan innebära en ökad total energianvändning. Tillgången till fossilfri el till en konkurrenskraftig kostnad lockar många investeringar och nya verksamheter till

Sverige, vilket skapar välstånd för det svenska samhället. Omställningen av industrin beräknas bidra med 50 000 nya jobb de närmaste tio åren. Ett tak på energianvändning skulle omöjliggöra omställningen av industrin och etableringen av nya elintensiva verksamheter.

Flexibel elanvändning innebär i ofta lägre energieffektivitet, men flexibilitet kan vara eftersträvarvärt för att nå ett fossilfritt elsystem. Även ökad förädling innebär ofta en högre energianvändning vid framställning, men kan vara resurseffektivt längre ner i värdekedjan. Om effektivisering endast mäts på anläggningsnivå missar man effektiviteten som skapas på systemnivå. Dessa avvägningar gör marknadens aktörer bäst på egen hand, till en följd av kostnadseffektivisering, konkurrenskraft och strävan efter resurs- och klimateffektivitet.

SKGS utgångspunkt

De i SKGS ingående branschorganisationerna; Skogsindustrierna, IKEM Innovations- och kemiindustrierna, Svemin och Jernkontoret samlar landets mest elintensiva företag. Företagen är globalt konkurrensutsatta och verksamheten utmärker sig genom långtgående förädling till högkvalitativa och specialiserade produkter. SKGS vill understryka vikten för våra företag av en säker elförsörjning med lågt klimatavtryck till konkurrenskraftiga kostnader som en förutsättning för fortsatt tillväxt och omställning.

Vår rapport [Industrins elbehov till 2035](#) pekar på ett ökat elbehov på 88 TWh till 2035. En effektiv och stabil överföring av el till lägsta möjliga kostnad är därmed en helt avgörande förutsättning för den omställning som industrin står i begrepp att genomföra.

Skogsindustrierna – 2024-09-12

Yttrande över Principen om energieffektivitet först, artikel 3 i EED

Sammanfattning

Skogsindustrierna önskar i samband med diskussioner kring artikel 3 i energieffektiviseringsdirektivet framhålla att denna artikel är riktad gentemot det offentliga samhället och de samhällseliga investeringar som genomförs i stor skala. Artikelns syfte ska därmed inte ses som ett tvingande krav gentemot företag och näringsliv.

Sammanfattningsvis anser Skogsindustrierna att följande principer ska gälla för energieffektivisering inom industrin:

- Det överordnade målet måste vara att minska utsläppen från fossila bränslen, ”klimatet först” där ”Principen om energieffektivisering först” bör tolkas som en kompletterande policyprincip som inte ska försvåra för utfasningen av fossila bränslen. Beslut om åtgärder måste alltid ligga hos företagen.
- Inga tak på energianvändningen ska sättas på nationell nivå, vilket skulle förhindra tillväxt.
- Detaljstyrning av hur olika energibärare används måste undvikas. Energianvändning ska styras av kostnad och inte administration eller tillstånd.
- En ökad förädling innebär ofta ökad energianvändning i tillverkningsprocessen, men kan vara resurseffektivt längre ner i värdekedjan. Om effektivisering endast mäts på anläggningsnivå missar man effektiviteten som skapas på systemnivå.
- Byte från fossila bränslen och råvaror till fossilfria alternativ kan ge en ökad energianvändning. Minskad användning av fossila bränslen och råvaror får inte förhindras av principen för energieffektivisering först.

Skogsindustriernas yttrande

Energieffektivisering är främst en fråga om effektiv resursanvändning och inte främst en klimatfråga. Det överordnade målet för samhället måste vara att minska utsläppen från fossila bränslen. Den överordnade principen måste därför vara ”klimatet först”. Målsättningar för energieffektivisering får inte stå i vägen för klimatomställningen.

Skogsindustrierna är av uppfattningen att principen ska tolkas som en av flera relevanta principer som Sverige och industrin har att förhålla sig till inom energi- och klimatområdet. Vi betonar vikten av att lagstiftaren och berörda myndigheter säkerställer att målkonflikter synliggörs och undviks. Exempelvis har regeringen aviserat en översyn av det svenska energieffektiviseringsmålet i den energipolitiska inriktningspropositionen. En översyn som bland annat motiveras av att ”industrins omställning till fossilfrihet bedöms innebära en betydande ökning i tillförd energi, där en del av energianvändningen kan komma att vara mindre effektiv än i dag men likväl är nödvändig för att de fossila bränslena ska kunna fasas ut”. Översynen av det svenska energieffektiviseringsmålet, som Skogsindustrierna stödjer, går således i en annan riktning än ”Principen om energieffektivisering först”. För att ”Principen om energieffektivisering först” ska få genomslag bör den således tolkas som en kompletterande policyprincip som inte försvårar för utfasningen av fossila bränslen.

Inga tak får sättas på energianvändning på nationell nivå. Det riskerar att förhindra tillväxt och att investeringar i energiintensiv industri klimatinvesteringar placeras någon annan stans än i Sverige. Satsningar på bio-CCS och bio-CCU är centrala för att nå EU:s klimatomål, men kommer att kräva en ökad energianvändning.

Detaljstyrning av vilka energibärare som ska användas måste undvikas. Beslut om åtgärder måste alltid ligga hos företagen. Det måste finnas en acceptans för att

företagen själva kan prioritera åtgärder. Energianvändning ska styras av kostnad och inte administration eller tillstånd.

Flexibel elanvändning innebär i ofta lägre energieffektivitet, men flexibilitet kan vara eftersträvarvärt för att nå ett fossilfritt elsystem. Även ökad förädling innebär ofta en högre energianvändning vid framställning, men kan vara resurseffektivt längre ner i värdekedjan. Om effektivisering endast mäts på anläggningsnivå missar man effektiviteten som skapas på systemnivå.

Skogsindustriernas utgångspunkt

Skogsindustrin använder energi för att förädla skogsråvara till produkter som gör nytta i samhället och bidrar till välbefinnande. Energianvändning är förädling och är i sig önskvärd.

Skogsindustrin är Sveriges största energianvändare och använde nästan 78 TWh 2022. Skogsindustrin är en nästan fossilfri bransch och ca 97% av bränsleanvändningen är fossilfri.

2022: (Papper och massa samt trävaruindustri)

- El: 18,8 TWh
- Fossila bränslen: 2,0 TWh
- Biobränslen 57,1 TWh

Skogsindustrierna jobbar ständigt med att effektivisera sina processer. Ett enskilt bruk kan ha flera personer som jobbar heltid med detta. Lönsamma energieffektiviseringar kommer ofta i samband med investeringar som förbättrar verksamheten. Det kan gå lång tid mellan stora investeringar, varför effektiviseringsinvesteringar kan komma stegvis.

Smärre energieffektiviseringar såsom utbyte av lysrör till LED-belysning, varvtalsregleringar av allt mindre maskiner, fortlöpande utbyte av elmotorer från äldre till energisnålare nyare etc. sker naturligtvis fortlöpande men ger sällan eller aldrig så stor inverkan på den totala energianvändningen vid ett bruk att det kan spåras i den totala specifika energiförbrukningen vid en anläggning. Redan mindre förändringar i produktmix kan ge vida större inverkan på den specifika energikonsumtionen

I Sverige finns det 21 pappers- eller massabruk som har ett årligt utsläpp av biogen koldioxid på över 500 000 ton per år. Dessa är uteslutande kemiska pappers- eller massabruk. Skogsindustrierna har låtit AFRY göra en potentialbedömning där de kom fram till en teknisk potential för insamling av biogen koldioxid på 19,3 miljoner ton årligen. För att samla in denna mängd koldioxid skulle det krävas 6,3 TWh el. Om den infångade koldioxiden istället omvandlas till e-metanol krävs ytterligare ca 140 TWh årligen.

Svensk Ventilation – 2024-09-12

Svensk Ventilations synpunkter på ”Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi”, dnr: KN2024/01007

Svensk Ventilation är en branschorganisation för ventilationsföretag i Sverige. Medlemmarna är tillverkare, installatörer, serviceföretag, återförsäljare och konsulter. Tillsammans sysselsätter våra medlemsföretag cirka 10 000 personer och omsätter cirka 18 miljarder kronor per år i Sverige. Svensk Ventilations vision är *Ett hälsosamt, energieffektivt och hållbart inomhusklimat för alla.*

Synpunkter

Svensk Ventilation lämna följande inspel:

1. Informationsinsatser måste också vara centralt samlad och leda vidare till genomförande av åtgärder. Insatserna måste främja samarbetet mellan offentliga och privata aktörer och det måste vara enkelt för beställare att hitta kvalificerade utförare.

Vi anser att det är viktigt att de som ska beställa genomförandet även får tillgång till information om vilka som kan utföra dessa tjänster. Den nylanserade webbplatsen för energi- och klimatrådgivningen kan med fördel hänvisa till branschorganisationers webbplatser. På Svensk Ventilations webbplats går det exempelvis att ”hitta installatör”. Energi- och klimatrådgivningen behöver också i större utsträckning samarbeta med näringslivet för att öka genomförandet.

Artikel 18 EPBD

Energi- och klimatrådgivare (EKR) är självklart en del i att uppfylla artikel 18, men EKR behöver mer resurser och ytterligare kunskap för att ge det tekniska bistånd som efterfrågas. Vi tror att det går att hitta en modell där EKR och branschorganisationer i samverkan kan hjälpa till med ytterligare spetskunskap för att ge berörda tekniskt bistånd.

Vi tror även att Gripenregistret, i kombination med en högre kvalitet på energideklarationer, skulle kunna användas för att hitta åtgärder som kan vara startskott för riktad rådgivning.

Artikel 29 EPBD

Informationskampanjer är svårt. De bör dock genomföras i samverkan med målgruppens organisationer som HGF, FÅ, IUC, SKR, m.fl., men också Bankföreningen och branschorganisationer inom samhällsbyggnad.

Artikel 22 EED

Vi anser att här kan Energikontor, Energi- och klimatrådgivare (EKR) i samverkan med branschorganisationer inom samhällsbyggnad bidra genom att vara en del i de kontaktpunkter som ska upprättas. Den senaste kunskapen om ny teknik finns oftast hos tillverkande företag men även till stor del hos branschorganisationer som då kan förmedla kunskapen produktneutralt.

2. Certifiering av yrkesverksamma ska branscherna själva driva. Marknaden avgör bäst själv vilka certifieringar som skapar konkurrensfördelar och kan erbjuda andra lösningar än certifiering för att ställa kvalitetsgarantier på utfört arbete.

Artikel 26 EPBD

Certifiering kan vara kostnadsdrivande och marknaden avgör själv om dessa skapar konkurrensfördelar eller inte. Certifiering kan vara nödvändigt om det finns ett faktiskt problem på marknaden.

3. Principen om energieffektivisering först ska motivera genomförande. Tydliga ekonomiska incitament och konsekvenser som skatteavdrag och tilläggsavgifter skapar en starkare motivation för aktörer att genomföra energieffektivisering.

Vi anser att principen för energieffektivisering först innebär att befintliga och kommande styrmedel måste leda till ett faktiskt genomförande av åtgärder. Det måste finnas ett tydligt ekonomiskt incitament kopplat till åtgärdsinventeringar som energideklarationer och energikartläggningar. Om en aktör genomför åtgärder ska det finnas möjlighet till kompensation i form av rabatter på lån, skatte- eller avgiftsavdrag. På samma sätt måste det leda till konsekvenser om man inte når ställda nybyggnads- eller ombyggnadskrav.

Artikel 3 EED

"Energieffektivitet först" ska bedömas vid stora investeringsbeslut. Vi tror att det behövs vägledning för att kunna göra dessa bedömningar eftersom de myndigheter/organisationer som ska göra bedömningarna i de flesta fall inte har erfarenhet av energieffektivisering. Det kommer att vara svårt att utvärdera om denna artikel har tillämpats korrekt utan en vägledning. Det behövs även metoder och kvantifieringar för att bedöma fördelar i ett vidare perspektiv, såsom försörjningstrygghet, hälsoperspektiv med mera.

4. Energifattigdom kan delvis undvikas genom hög energiprestanda och god inomhusmiljö. Krav bör ställas på att fastighetsägare skyddar hushåll med låga inkomster från dålig energistandard och inomhusmiljö.

Vi anser också att regelverken tydligt måste ställa krav på god inomhusmiljö och hög energiprestanda. Berörda myndigheter behöver utöva tillsyn. När man inte lever upp till kraven måste det leda till konsekvenser. Utformningen av dessa konsekvenser behöver ta hänsyn till hushåll med låga inkomster.

Artikel 24 EED

Vissa styrmedel, som t ex bidrag där medfinansiering krävs, kan leda till att resursstarka har större möjlighet att ansöka om medel. Vi har inget förslag på hur detta ska undvikas, men ser att behov finns av specifika styrmedel för lokal- och bostadsägare med sämre finansieringsmöjligheter. Observera att finansieringsmöjligheter oftast skiljer även mellan glesbygd och stad.

5. Finansiering av energiåtgärder kommer att vara behövligt och måste därför vara långsiktiga. Långsiktigheten främjar investeringar utan att snedvrider marknaden. Den långsiktiga finansieringen av energiåtgärder måste också ske med ekonomiska incitamentsstrukturer. Finansiering måste ske på marknadsmässiga grunder.

Artikel 30 EED

Finansiering av åtgärder är en av de viktigaste faktorerna för att uppnå målen i EED och EPBD. Här behöver stödssystem som upphandlingsmallar med hänvisning till standardavtal, kravspecifikationer, ev garantier, verifiering mm tas fram av myndigheter för att underlätta finansiering. Energideklarationer används idag som "verifikat" av banker inom taxonomin och gröna bolån. Kvaliteten på dessa måste höjas för att de ska kunna användas som just verifikat.

Svenska Bankföreningen – 2024-09-10

Bankföreningens synpunkter till Energimyndigheten på samrådet om nya EU-direktiv om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

Bankföreningens synpunkter berör punkten 5. Finansiering (avser artikel 30 i EED).

Finansiering en viktig drivkraft i klimatomställningen

Bankerna har en viktig roll i klimatomställningen. De kan genom sin riskhantering och affärsverksamhet bidra till att styra om kapital och driva på för att hjälpa kunderna i omställningen till hållbara lösningar. Finansieringen är därmed en drivkraft i klimatomställningen.

Bankerna bidrar till klimatomställningen genom att erbjuda rådgivning, produkter och tjänster som kan hjälpa kunderna att energieffektivisera. Samtidigt konkurrerar bankerna med varandra på området, vilket skyndar på en utveckling av produkter och tjänster.

Gröna låneprodukter

Gröna låneprodukter är ett verktyg för att finansiera hållbara projekt och minska klimatpåverkan. Genom att erbjuda förmånligare räntor och villkor kan gröna lån uppmuntra privat- och företagskunder att investera i energieffektiva lösningar och andra hållbara projekt. Det ”gröna” beaktar bland annat kriterier i EU:s gröna taxonomi.

Gröna lån till privatkunder

Enligt EU:s gröna taxonomi kan de 15 procent av byggnaderna som är mest energieffektiva räknas som hållbara. Banker skulle därmed kunna ge gröna lån för de byggnaderna enligt taxonomins krav.

Banker ger i regel gröna bolån till de som bor i villor eller lägenheter som lever upp till vissa krav på energieffektivitet. Kraven varierar mellan bankerna.

Vanligast är att byggnaden måste nå upp till energiklass A eller B. Men vissa banker erbjuder även gröna bolån för byggnader i energiklass C beroende på byggår.

Gröna lån till företagskunder

Flera banker erbjuder gröna lån till företagskunder. Exempel på sådana gröna lån är taxonomianpassade lån och vissa hållbarhetslänkade lån (sustainable-linked loans). Taxonomianpassade lån ges till verksamheter som lever upp till kraven i EU:s gröna taxonomi. Ofta är lånen öronmärkta till specifika projekt. Det kan bland annat handla om investeringar i förnybar energi, energieffektivisering eller miljövänliga transporter.

Hållbarhetslänkade lån är rörelsefinansiering som är kopplad till låntagarens mål inom hållbarhet (ESG-områden), exempelvis för energieffektivitet. Alla hållbarhetslänkade lån är inte kopplade till klimat- och miljöfrågor, utan kan ha

mål för sociala frågor och ansvarsfullt företagande (Social och Governance). Låntagaren och banken bestämmer ofta målen i dialog med varandra. Lånen används vanligen för att främja låntagarens arbete med att ställa om i riktning mot att bli klimatneutral. Om målen uppnås får låntagaren lägre ränta. Till skillnad från gröna lån där beloppen är öronmärkta för specifika projekt, är denna typ av lån kopplade till målen för företagets verksamhet. Det kan till exempel handla om att minska energianvändning i produktionsanläggningar eller transporter.

Lån till energiförbättrande åtgärder (gröna energilån)

Bankerna erbjuder även lån för energiförbättrande åtgärder. De hjälper till att driva på omställningen eftersom de bidrar till att minska energianvändningen, snarare än att enbart fokusera på det som redan är grönt i taxonomin. Denna typ av låneprodukter som skapar incitament för enskilda privatpersoner och företag att energieffektivisera kallas ofta för gröna energilån.

Bankerna erbjuder lån för energiförbättrande åtgärder såsom installation av solceller, tilläggsisolera, bergvärme eller andra former av värmepumpar. Sådana åtgärder kan bidra till såväl ökad motståndskraft i samhället avseende energiförsörjning som minskad klimatpåverkan. Åtgärder som innebär att 30 procents energiförbättring uppnås möter kraven i EU:s gröna taxonomi.

Utvecklingen framåt

Bankers och kunders tillgång till relevant information/data

Många banker uttrycker att de är angelägna om att så tidigt som möjligt bidra med att finansiera den energieffektivisering av byggnader som blir nödvändig framöver för att uppnå klimatmålen och klara elförsörjningen. För bankbranschen är det viktigt att krav på energieffektivisering ställs på ett väl avvägt sätt och att bankerna och kunderna får rätt verktyg för att kunna ställa om effektivt.

Bristfällig tillgång till data utgör dock ett hinder för att banker ska kunna bidra till den nödvändiga förflyttningen. Detta gör det svårt för banker att identifiera de byggnader som har störst behov av energiförbättringar. I dagsläget saknar ca 78 procent av småhusen i Sverige energideklaration. Bland dessa finns husägare som kan vara aktuella för gröna lån eller gröna energilån men som inte kan få det eftersom data inte finns.

För banker är det av yttersta vikt att ha tillgång till aktuella, heltäckande och jämförbara energidata för byggnader från en nationell databas. Tillgång till data är en förutsättning för att kunna identifiera de minst energieffektiva byggnaderna i bankernas investerings- och utlåningsportföljer och börja föra dialog med kunderna om åtgärder för att energieffektivisera. Tillgång till data är också en förutsättning för att kunna identifiera vilka byggnader som uppfyller kriterierna för grönt bolån i taxonomin (topp 15), identifiera byggnader som omfattas av minimum energy efficiency performance standards (MEPS) enligt det reviderade energiprestanda-direktivet (EPBD), samt för att kunna leva upp till regulatoriska rapporteringskrav. Antingen behöver banker ges tillgång till data eller också

behöver Boverket räkna om energiprestandan enligt BBR 29 så att alla energideklarationer är jämförbara (se avsnittet Övriga synpunkter nedan).

Det är även viktigt att kunna mäta att åtgärderna som vidtas för att energieffektivisera faktiskt leder till den minskade energianvändningen som var avsedd, något som i dagsläget är bristfälligt. Kraven i taxonomin för energieffektiviseringar på 30 procent är svåra för banken, hantverkaren och kunden att bevisa. En energideklaration som är äldre än 5 år kan vara inaktuell om förändringar eller förbättringar i energieffektivisering har genomförts. En viktig del för att åstadkomma den nödvändiga förflyttningen är att möjliggöra en förenkling, eller på annat sätt skapa incitament, för fastighetsägare att energideklarera, till exempel genom så kallade syntetiska energideklarationer som på ett kostnadseffektivt sätt kan mäta energieffektiviteten före och efter en åtgärd. Tydlighet och en gemensam (nationell) lösning för enkel uppföljning av åtgärder behövs.

För att på ett effektivt sätt kunna hjälpa till att förflytta marknaden – och som bank kunna hantera sina omställningsrisker – behöver banker kunna identifiera vilka byggnader som är minst energieffektiva och föra en dialog med kunderna om att bostäder och andra byggnader kommer behöva bli ännu mer energieffektiva. Exempelvis ska fossila oljepannor fasas ut senast år 2040, vilket ställer krav på att kunder behöver informeras och ges tid till att planera för detta.

Bankföreningen anser att

- hinder som begränsar bankers möjlighet att inhämta information från Boverkets energideklarationsregister bör undanröjas,
- det är önskvärt att fastighetsägare ska få tillgång till förenklade och automatiserade metoder för att mäta energiprestanda, exempelvis genom syntetiska energideklarationer, och
- hinder för banker att använda Boverkets data för att initiera en dialog med kunderna snaras bör undanröjas.

Ökat fokus på svagast energiklass och omställningsåtgärder

I nuläget arbetar alla banker för att identifiera topp 15 procent mest energieffektiva byggnader i sina böcker. För att driva på omställningen behöver regelverken i högre grad fokusera på byggnader med låg energiprestanda och på omställningsåtgärder som tar hänsyn till kundens ekonomiska förutsättningar för att genomföra energiförbättrande åtgärder.

Enkelhet och tydlighet

De lösningar som föreslås för hantering av gröna erbjudanden och lån behöver utgå från kundens perspektiv för att skapa enkelhet. I nuläget skapar avancerade beräkningar av tröskelvärden för topp 15 och nya byggregler från Boverket (BBR) otydlighet och komplexitet för kunderna. Kunder kan få rabatt ett år men om tröskelvärdet för topp 15 justeras kan de falla ur och förlora rabatten. Detta skapar en otydlighet för kunden och är en utmaning för banken att förklara. Bankföreningen föreslår att det noteras i Boverkets register Gripen vilka byggnader som kvalificerar sig för topp 15.

Det är viktigt att det finns tydliga och enkla regler, samt att det finns incitament att ställa om. Ju mer utrymme för fri tolkning och unika lösningar som bankerna själva arbetar fram desto större är risken att kunderna i förlängningen får svårt att orientera sig och fatta rationella beslut.

Bidrag och subventioner/Sociala aspekter

Staten har en viktig roll genom att besluta om bidrag och subventioner som skapar förutsättningar och goda incitamentsstrukturer för omställningen. Det är även viktigt med en enkel process för att ansöka om bidrag för kunderna, där det kan förenkla om det är hantverkaren, så som för ROT-avdraget, eller banken som ombesörjer detta åt kunderna.

När det ska stakas ut hur Sverige ska energieffektivisera byggnadsbeståndet behöver utgångspunkten tas i hela Sveriges behov. Byggnader på landsbygden kan både ha låg energiklass och låg fastighetsvärdering jämfört med liknande fastigheter i en storstadsregion. Äldre, ensamstående och hushåll med små marginaler kanske inte har råd att energieffektivisera även om de får bidrag. Även hyresgäster kan komma att påverkas om hyran höjs som en följd av energiförbättrande åtgärder, och det kan uppstå situationer då hyran höjs så mycket att hyresgäster inte har råd att bo kvar. Det är viktigt att stöden utformas på ett ändamålsenligt sätt – att de är tydliga, avspeglar behovet och når ut till rätt grupper.

Även företagskunder kan påverkas till följd av ökade kostnader och administration för energieffektivisering, vilket också behöver tas i beaktande. När företagskunder tar lån för renoveringar är det troligt att delar av lånen går till energieffektivisering. De delar som avser energieffektivisering behöver få förenklad hantering med tydliga stöd, medan ytterligare administration måste undvikas.

Livscykelperspektivet

För utvecklingen framåt är det viktigt med ett livscykelperspektiv. Regler och krav bör inte skapa incitament att uppnå energiförbättringar genom att riva byggnader för att bygga nytt. Energieffektivisering bör således inte ske på bekostnad av en utsläppsskuld i samband med rivning och nybyggnation. Det är därför viktigt att systemet med klimatdeklarationer kompletteras med gränsvärden samt att hela livscykeln beaktas, det vill säga även destruktionsfasen.

Övriga synpunkter

I dagsläget finns olika standarder för hur energideklarationer beräknas utifrån Boverkets byggnadsregler (BBR). Det får till följd att energideklarationer som är gjorda före 2020-08-30, då nya byggnadsreglerna BBR 29 kom, är svåra att använda för banker. En energideklaration är giltig i 10 år, vilket innebär att sex års data faller bort i dagsläget. Därför anser Bankföreningen att Boverket bör få i uppdrag att räkna om äldre energideklarationer till BBR 29. Bankföreningen

anser att det i uppdraget ska ingå att Boverket ska räkna om äldre energideklarationer vid det fall ytterligare nya byggnadsregler (BBR) införs.

Det är avslutningsvis även önskvärt att Boverket får ett större ansvar för att kvalitetssäkra informationen i energideklarationerna i syfte att minska förekomsten av kvalitetsbrister i data. Stavfel, icke relevanta tecken med mera förekommer i nuläget, vilket resulterar i onödigt bortfall av data.

Svenska Kyl & Värmepumpföreningen – 2024-09-12

Synpunkter på Sveriges genomförande av nya EU-krav avs. EED, EPBD, RED

Svenska Kyl & Värmepumpföreningen vill ge följande inspel till samrådet om implementeringen av EED, EPBD och RED. Vi har valt att svara på två av områdena.

1. Informationsinsatser

Vi ser att det finns behov av informationsinsatser för alla olika aktörer. Det finns ett stort behov att öka kunskapen bland småhusägare om hur man går tillväga med en energirenovering och hur man ansöker om de bidrag som finns. Det finns även ett stort behov i bostadsrättsföreningar. Här tror vi att man ska använda befintliga resurser och se hur man kan förstärka dessa. Energi och Klimatrådgivare och Energikontoren bör ges utökade medel. Vi som branschorganisation representerande värmepumpsbranschen kan också hjälpa till med att höja kompetensnivån genom olika insatser tillsammans med andra branschföreningar. Samfällighetsföreningar kan vara en bra ingång för att nå större grupper av småhus. Uppsökande arbete bör göras för att nå de fastighetsägare som har störst energiförbrukning och ”påverkar” de omgivande energisystemen mest.

När det gäller informationsinsatser framhåller vi gärna nyttan med att visa på exempel på genomförda energirenoveringar och vilket utfall som blev efteråt.

3. Principen om energieffektivitet först För att kunna nå en god energieffektivitet är det centralt att en byggnads energiprestanda är enkel att förstå och att den visar en byggnads energianvändning. Det är därför viktigt att man ser över hur energiklasser delas in och beräknas för att följa principen om energieffektivitet först. Vi föreslår här att Energimyndigheten i samråd med Boverket under myndighetsuppdraget KN2024/01303 ser över beräkningen av energiklasser. Det vore önskvärt med en förenkling som använder byggnadens specifika energibehov och slopar det missvisande och ej så praktiskt användbara primärenergitalet. Som komplement eller del av byggnadens energiprestanda föreslår vi att man för den uppvärmningskälla som används beräknar ett värde på den CO₂ belastning som uppstår under drift av byggnaden. Värdet beräknas då lämpligast per årsbasis och per kvadratmeter med koldioxidekvivalenter beräknade utifrån ett 20 års perspektiv och ingående bruttoenergi. En lägre CO₂ belastning är ju centralt för att leva upp till EU:s direktiv och ställa om till ett resurseffektivt och hållbart energisystem. Vi behöver för att nå dit kunna mäta och redovisa detta på ett smart och tydligt sätt.

Svenskt Näringsliv – 2024-09-12

Synpunkter angående reviderade EU-direktiv om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

Svenskt Näringsliv välkomnar möjligheten att lämna synpunkter till Energimyndigheten gällande myndighetens uppdrag att ta fram underlag för Sveriges genomförande av delar av de reviderade EU-direktiven om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda. Nedan kommenterar Svenskt Näringsliv områdena 2 och 3 i Energimyndighetens samråd.

Principen om energieffektivitet först, artikel 3 i EED

Svenskt Näringsliv betraktar energieffektivisering som en nyckelfaktor i klimatomställningen. Alla delar i samhället behöver energi och en central faktor för att kunna elektrifiera och nå klimatmålen är att använda energin så effektivt som möjligt. Förutsättningarna för att energieffektivisera kan samtidigt ändras snabbt och beslut om åtgärder måste alltid ligga hos det enskilda företaget, som är bäst lämpat att avgöra vilka åtgärder som bör prioriteras. Vidare behöver energieffektivisering alltid ställas i relation till andra samhällsnyttor och värden för användarna. För att undvika suboptimeringar behöver regelverk exempelvis ta hänsyn till avvägningar mellan effektivisering, flexibilitet och klimatnytta. Det svenska näringslivet arbetar kontinuerligt med effektiviseringar av verksamheterna, inte minst på energiområdet, i syfte att reducera kostnader, minska den samlade bränsle- och resursförbrukningen och stärka konkurrenskraften. I detta kontinuerliga arbete måste hänsyn tas till en rad olika affärs-, säkerhets-, och verksamhetskritiska parametrar.

Principen om *energieffektivitet först* innebär att vid politiska beslut, planering och större investeringar ta största möjliga hänsyn till vilka problem som kan lösas med en effektivare energianvändning. I det reviderade energieffektivitetsdirektivet införs även ett bindande tak för den totala slutanvändningen av energi inom unionen 2030 som motsvarar en minskning med 21 procent jämfört med 2021. Principen om energieffektivitet först syftar till att bidra till att detta mål uppfylls. Principen om energieffektivitet först är samtidigt en av flera viktiga och relevanta principer som näringslivet har att förhålla sig till i EU:s och Sveriges samlade lagstiftnings- och policyramverk på energi- och klimatområdet.

EU har genom den europeiska klimatlagen fastställt unionens målsättningar för nettoutsläppsminskningar av växthusgaser med 55 % till 2030 och nettonollutsläpp till 2050, båda jämfört med 1990. Det reviderade energieffektiviseringsdirektivet och principen om energieffektivitet först syftar till att bidra till att uppfylla dessa mål.¹⁷ Vidare beskriver det reviderade energieffektiviseringsdirektivet att *"principen om energieffektivitet först bör alltid tillämpas på ett proportionellt sätt och kraven i detta direktiv bör inte medföra överlappande eller motstridiga skyldigheter för medlemsstater där principens tillämpning säkerställs direkt genom annan lagstiftning."*¹⁸ Vägledande för EU:s klimatpolitiska målsättningar är således att kraftigt minska unionens nettoutsläpp av växthusgaser och en grundläggande förutsättning för såväl europeisk som svensk klimat- och energipolitik blir därav följaktligen *principen om utsläppsminskningar först*. För att principen om energieffektivitet först ska få genomslag så bör den i Svenskt Näringslivs mening därför tolkas som en

¹⁷ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791, skäl 2–9

¹⁸ Ibid, skäl 15

kompletterande policyprincip till stöd för – men som inte övertrumfar – principen om utsläppsminskningar först.

För att kraftigt minska växthusgasutsläppen i industri- och transportsektorerna krävs att stora mängder fossila bränslen och råvaror ersätts med fossilfria alternativ. Utbytet av fossila bränslen och råvaror till fossilfria alternativ kan samtidigt medföra en ökad energianvändning. Den politiska målsättningen att minska användning av fossila bränslen och råvaror får inte bli oförenligt med, eller förhindras av principen för energieffektivitet först. Elsystemet behöver exempelvis kunna leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och att möjliggöra den gröna omställningen med starkt konkurrenskraft. För att möjliggöra utfasningen av fossila bränslen och råvaror är regeringens planeringsmål för Sveriges elbehov till 2045 därav satt till 300 TWh fossilfri el, jämfört med dagens ca 145 TWh. Svenskt Näringsliv anser att även i förhållande till planeringsmålet bör principen om energieffektivitet först förstås som en kompletterande policyprincip, till stöd för planeringsmålet om 300 TWh fossilfri el, och därigenom förutsättningen att fasa ut fossil energi och bidra till uppfyllandet av klimatmålen.

Svenskt Näringsliv vill sammanfattningsvis framhålla behovet att principen om *energieffektivitet först* inte kan vara en vägledande princip som står över andra centrala principer i EU-rätt, nationell rätt och i centrala politiska inriktningar på det energi- och klimatpolitiska området. Att utsläppen av växthusgaser minskar och att nettonollmålet uppnås till 2050 med bibehållen konkurrenskraft är det övergripande politiska målet, och bör betraktas som sådant i tolkningen av principen om energieffektivitet först. Lagstiftaren och behöriga myndigheter behöver säkerställa att samstämmighet och konsekvens råder i den politik som förs på olika klimat- och energipolitiska områden.

Certifiering av yrkesverksamma

Svenskt Näringslivs grundinställning är att certifiering och reglering av yrken bör hållas på ett minimum, men att det ibland kan motiveras av exempelvis säkerhetsskäl (såsom elinstallationer). I denna fråga hänvisar vi till branschorganisationerna som besitter den djupare fakkunskap som krävs för att avgöra behovet av ytterligare certifieringar och hur dessa bäst utformas.

Sveriges Allmännyttas inspel 1 – 2024-07-05

Synpunkter till

Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi

Sveriges Allmännyttas bransch- och intresseorganisation för över 300 allmännyttiga kommunala och privata bostadsföretag, med tillsammans över 990 000 lägenheter. Våra medlemmars byggnader använder årligen cirka 10 TWh, varav drygt 25 % är elanvändning.

Sveriges Allmännyttas synpunkter

Sveriges Allmännytta tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter till rubricerat uppdrag. På grund av tidsbegränsningar avgränsar vi nu våra skriftliga kommentarer till EED artikel 22 och RED artikel 15a.

Vi avser att inkomma med kompletterande kommentarer senast 12 september.

Direktivet om energieffektivitet (EED), artikel 22

Information och medvetandehöjande åtgärder som är viktiga för att accelerera den nödvändiga gröna omställningen. Sveriges Allmännytta vill understryka att artikel 22 även berör bl.a. skatteincitament m.m. som instrument och politiska åtgärder för att främja ett förändrat beteende.

Sveriges Allmännytta har följande förslag:

- **Rabattera fastighetsavgiften för energieffektiva byggnader**
Utvecklingen mot ett mer energieffektivt byggnadsbestånd behöver uppmuntras. Exempelvis genom att byggnader som energieffektiviserats får en rabatterad fastighetsavgift under en begränsad tid. Se över lagen om fastighetsavgift (SFS 2007:1398)
- **Inför skattemässigt avdragsgilla avsättningar för energirenoveringar**
Dagens skattelagstiftning försvårar sparande för framtida renovering. Skattemässigt avdragsgilla avsättningar gör det möjligt för fastighetsägare att spara ihop medel till kommande energirenovering och underhåll, vilket innebär att hyreshöjningarna kan hållas nere när det är dags för renovering.
- **God redovisningssed behöver bli mer klimatvänlig**
När en hyresvärd väljer mer hållbara material måste det också innebära längre avskrivningstider. Ge Bokföringsnämnden i uppdrag att utreda frågan och utfärda rekommendationer

Direktivet om förnybar energi (RED), artikel 15a

Sveriges Allmännytta anser att nyttjande av förnybar energi är viktigt och avgörande för att vi ska klara av att begränsa pågående klimatförändringar. Utvecklingen inom solcells- och batteriteknik samt energigemenskaper går fort och är en viktig pusselbit i den gröna omställningen. I energigemenskaper kan förnybar el göras tillgänglig utan stor belastning på befintligt överliggande nät.

PBF 3 kap 14 § behöver därför omformuleras så att förordningen inte kräver hushållning med all el, utan skiljer på lokalgenererad förnybar elenergi och annan elenergi.

Förtydliga och inför definition av omfattande renovering i PBL och PBF.

Begreppet "major renovation" saknar tydlig svensk definition och det är olyckligt att den svenska översättningen av RED blandar begreppen omfattande och betydande renovering.

Ändra lagen avseende beskattning av egenanvänd, lokalt egenproducerad energi från förnybara energikällor.

Flera andra medlemsstater har infört skattebefrielser för egenanvändning av förnybar energi och energidelning utan att det strider mot reglerna för statligt stöd.

Inför definition av energigemenskaper i svensk lag där det finns utrymme för energigemenskapen att, inom energigemenskapen, inte avkrävas att respektive elanvändare måste fritt kunna välja elleverantör. Detta kan kräva omfattande installationer och kostnader som bromsar den gröna omställningen.

Sveriges Allmännyttas inspel 2 – 2024-09-12

Synpunkter till

Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi

Sveriges Allmännyttas är bransch- och intresseorganisationen för över 300 allmännyttiga kommunala och privata bostadsföretag, med tillsammans över 990 000 lägenheter. Våra medlemmars byggnader använder årligen cirka 10 TWh, varav drygt 25 % är elanvändning.

Sveriges Allmännyttas synpunkter

Sveriges Allmännytta tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter till rubricerat uppdrag. Vi delar upp våra synpunkter enligt önskemål från energimyndigheten.

1) Informationsinsatser (art 18 och 29 i EPBD & i art 22 i EED)

Information och medvetandehöjande åtgärder som är viktiga för att accelerera den nödvändiga gröna omställningen. Stöd till fastighetsägare bör staten lämpligen bygga vidare på befintliga strukturer, såsom Renoveringscentrum, Byggtjänst, Energi- och klimatrådgivningen med samordning från Energimyndigheter och Energikontor.

Det är positivt med gemensamma kontaktpunkter enligt EPBD art 18. Sveriges Allmännytta anser att behov av gemensamma kontaktpunkter främst tillför nytta till mindre fastighetsägare som äger sin egen bostad/småhus eller som äger/förvaltar färre än 100 bostäder, ofta bostadsrättsföreningar. Våra medlemmar har historiskt ofta gått före i energieffektivisering och grön omställning och kan eventuellt bidra med rådgivning, samtidigt som rådgivningen naturligtvis måste administreras och "ägas" av ett oberoende organ. Sveriges Allmännytta tycker att mängden kontaktpunkter verkar kunna bli orimligt hög (1 kontaktpunkt per 80 000 invånare). Sveriges Allmännytta ser gärna att informationsinsatser (Artikel 29 EPBD) sker i samarbete med Sveriges Allmännytta, där vi gärna bidrar till att sprida information och kunskap.

Sveriges Allmännytta vill understryka att EED Artikel 22 även berör bl.a. skatteincitament m.m. som instrument och politiska åtgärder för att främja ett förändrat beteende.

Sveriges Allmännytta har följande förslag:

- **Rabattera fastighetsavgiften för energieffektiva byggnader** Utvecklingen mot ett mer energieffektivt byggnadsbestånd behöver uppmuntras. Exempelvis genom att byggnader som energieffektiviserats får en rabatterad fastighetsavgift under en begränsad tid. Se över lagen om fastighetsavgift (SFS 2007:1398).
- **Inför skattemässigt avdragsgilla avsättningar för energirenoveringar** Dagens skattelagstiftning försvårar sparande för framtida renovering. Skattemässigt avdragsgilla avsättningar gör det möjligt för fastighetsägare att spara ihop medel till kommande energirenovering och underhåll, vilket innebär att hyreshöjningarna kan hållas nere när det är dags för renovering.

- **God redovisningssed behöver bli mer klimatvänlig** När en hyresvärd väljer mer hållbara material måste det också innebära längre avskrivningstider. Ge Bokföringsnämnden i uppdrag att utreda frågan och utfärda rekommendationer.
- **Inför låg moms på hyran** En låg moms på hyran skulle göra det möjligt för fastighetsägaren att dra av den ingående momsen. På så sätt skapas ett utrymme som gör att fler investeringskalkyler går ihop samtidigt som hyrorna kan hållas på en rimlig nivå.
- **Inför renoverings- och energieffektiviseringsstöd** Dagens ROT-/stöd och energieffektiviseringsbidrag ger småhusägare och bostadsrättsinnehavare en möjlighet att minska arbetskostnaden för reparation, ombyggnad och tillbyggnad av bostadshus. Utformningen av detta stöd missgynnar boende i hyresrätt och är en uppenbar orättvisa. Stöd bör ges till alla ägande- och boendeformer. Särskilt stöd skulle kunna ges till bostäder i kommuner med svagare marknadsförutsättningar för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och stödja lokal arbetsmarknad.

2) Certifiering av yrkesverksamma (art 26 i EPBD & art 28 i EED)

Utbildningar, nätverk och certifiering som bidrar till höjd kompetens välkomnas. Möjligheten att använda energiexperter som är anställda i organisationen behöver värnas. Det bidrar till ett långsiktigt energieffektiviseringsarbete, jämfört med arbete som nyttjar externa insatser, med sämre kännedom om och mindre förankring i organisationen. Utveckling av kostsamma tredjepartscertifieringssystem tillför liten nytta.

3) Principen om energieffektivitet först (art 3 i EED)

Inga synpunkter

4) Energifattigdom (art 24 i EED)

Risken för energifattigdom minskas med den Svenska modellen där uppvärmning i regel ingår i hyran. Sverige bör därför fortsatt värna denna modell. Modellen ökar även incitament för fastighetsägaren att energieffektivisera och minskar mängden delade incitament. Sverige har idag inte subventionerade bostäder (sk Social Housing), vi valde bort detta alternativ redan på 1940-talet. Den svenska modellen med goda bostäder för alla – oavsett inkomst, ursprung, ålder och hushållstyp – med andra sociala stöd för utsatta, är en bättre modell som minskar risken för energifattigdom.

5) Finansiering, (art 30 i EED)

En nationell energieffektiviseringsfond behövs för att påskynda energieffektiviseringen. Stöd bör ges till alla fastighetsägare, oavsett verksamhets-/boendeform eller ägandeform. Ansökan om medel från en finansieringsfond bör vara enkel och det bör ges stöd för den sökande för att underlätta processen.

Övriga synpunkter

6) Direktivet om förnybar energi (RED), artikel 15a

Sveriges Allmännyttan anser att nyttjande av förnybar energi är viktigt och avgörande för att vi ska klara av att begränsa pågående klimatförändringar. Utvecklingen inom solcells- och batteriteknik samt energigemenskaper går fort och är en viktig pusselbit i den gröna omställningen. I energigemenskaper kan förnybar el göras tillgänglig utan stor belastning på befintligt överliggande nät.

PBF 3 kap 14 § behöver därför omformuleras så att förordningen inte kräver hushållning med all el, utan skiljer på lokalgenererad förnybar elenergi och annan elenergi.

Förtydliga och inför definition av omfattande renovering i PBL och PBF.

Begreppet ”major renovation” saknar tydlig svensk definition och det är olyckligt att den svenska översättningen av RED blandar begreppen omfattande och betydande renovering.

Ändra lagen avseende beskattning av egenanvänd, lokalt egenproducerad energi från förnybara energikällor. Flera andra medlemsstater har infört skattebefrielser för egenanvändning av förnybar energi och energidelning utan att det strider mot reglerna för statligt stöd.

Inför definition av energigemenskaper i svensk lag där det finns utrymme för energigemenskapen att, inom energigemenskapen, inte avkrävas att respektive elanvändare måste fritt kunna välja elleverantör. Detta kan kräva omfattande installationer och kostnader som bromsar den gröna omställningen.

Sveriges Kommuner och Regioner – 2024-09-13

Synpunkter på nya EU-direktiv om energieffektivitet och byggnaders energiprestanda

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) instämmer i regeringens övergripande inriktning för uppdraget kring de aktuella delfrågorna, att förslagen bör genomföras på ett kostnadseffektivt sätt, och inte gå längre än nödvändigt för att uppfylla direktivets krav.

SKR ser det som angeläget att i uppdrag och genomförande beakta svenska förhållanden och särdrag, exempelvis:

- Situationen för energifattigdom mildras väsentligt av modellen att uppvärmning i regel ingår i hyran. Dessutom har energipriser varit jämförelsevis låga och flera sociala stöd finns redan på plats.
- Att styra andel förnybar energi på byggnadsnivå bör undvikas när byggnaderna värms med el eller fjärrvärme, eftersom dessa system till övervägande del redan är fossilfria och resurseffektiva.
- Möjligheten att använda energiexperter som är anställda i organisationen bör värnas. De bidrar i regel bättre till ett långsiktigt energieffektiviseringsarbete än externa insatser, med sämre kännedom om och mindre förankring i organisationen.

SKR skulle välkomna satsningar och stöd för energieffektiviseringsarbete med tillgängliggörande av metoder och underlag för olika målgrupper. Kravnivån på 1,5 procent per år till 2030 kan annars bli svår att uppnå. Ett riktat stöd till upprustning och energieffektivisering av flerbostadshus bör införas i kommuner med svagare marknadsförutsättningar för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och stödja lokal arbetsmarknad.

För kraven på tekniskt stöd till fastighetsägare bör staten lämpligen bygga vidare på befintliga strukturer, såsom Renoveringscentrum, Byggtjänst, Energi- och klimatrådgivningen med samordning från Energimyndigheter och Energikontor.

SKR deltar gärna i samråd kring de mer konkreta förslag som ska övervägas och tas fram inom uppdraget, när sådana finns tillgängliga.

Swedisol – 2024-09-12

Swedisols inspel till skriftligt samråd om EED, EPBD och RED

Swedisol, branschorganisationen för svenska producenter och distributörer av mineralullsisolering, tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter inom ramen för samrådet om Sveriges implementering av EU:s nya direktiv för energieffektivisering och förnybar energianvändning: EED, EPBD och RED.

1. Informationsinsatser

Kunskapsnivån om energieffektivisering, liksom behoven av mer information och kunskapshöjning, varierar i olika delar av samhället och hos olika målgrupper.

- **Kunskapsnivån är ofta kopplad till aktörernas storlek:** Inom samhällsbyggnadssektorn där Swedisol är verksamma jobbar i synnerhet stora fastighetsägare, både privata och offentliga, ofta systematiskt med energieffektivisering och har god kunskap därom.

Behovet av ökad kunskap om energieffektivisering är överlag störst hos små fastighetsägare som ägare av **småhus eller bostadsrättsföreningar** som inte har ägande av fastigheter som sin huvudkompetens och kärnverksamhet. Detsamma kan gälla vissa mindre, kommersiella fastighetsägare som äger enstaka objekt.

- **Hur långt räcker ökad kunskap?** Även om ökad medvetenhet och kunskap är en grundläggande förutsättning för att dessa fastighetsägare ska investera i energieffektivisering så kan mer information inte förväntas räcka för att den stora potentialen för lönsam energieffektivisering ska realiseras. Det finns många andra typer av investeringar eller konsumtion som kan prioriteras, liksom vinstuttag hos kommersiella fastighetsägare. Detta ökar behovet av ytterligare styrmedel och stimulanser för energieffektivisering.

Swedisol anser att informationsinsatserna bör bygga vidare på befintlig organisation och strukturer som de kommunala energi- och klimatrådgivarna och energikontoren. Det är önskvärt att:

- **Det blir fler energi- och klimatrådgivare och anställda på energikontoren:** Anslagen till de kommunala energi- och klimatrådgivarna och energikontoren behöver varaktigt höjas så antalet tjänster kan utökas.
- **Det finns informationskampanjer och effektiva verktyg för energi- och klimatrådgivare och energikontor:** Det finns anslag till interna likväl som externa **utbildnings- och informationsinsatser**, gärna i samverkan med nyckelaktörer i sektorn som Allmännyttan, SKR, Fastighetsägarna, Hyresgästföreningen, Byggföretagen, Installatörsföretagen och Bankföreningen. Uppsökande verksamhet som riktar sig till ägare av de delar av byggnadsbeståndet som har högst energianvändning bör prioriteras, förutsatt att det finns stöd eller finansieringsmodeller som möjliggör energieffektiviserande insatser hos dessa aktörer. Det bör också finnas medel till utveckling av verktyg som efterfrågas av energi- och klimatrådgivarna samt energikontoren för att effektivisera arbetet och öka räckvidden.

- **Samverkan med branshexperter prioriteras:** De kommunala energi- och klimatrådgivarna och energikontoren bör **samverka** nära med aktörer i samhällsbyggnadssektorn och dess **branschorganisationer** för att säkerställa att den information som sprids är aktuell och konkret. Det kan vara svårt att säkerställa att energi- och klimatrådgivare i alla kommuner kan **ge kvalificerad rådgivning till utförare** av energieffektiviseringsåtgärder på det sätt som EED beskriver. Detta ökar vikten av samverkan med branschorganisationer och sektorn.
- **Fokus på information om stöd och finansieringsformer:** Energi- och klimatrådgivningen och energikontoren behöver ha stort fokus på information om olika stöd och finansieringsformer för energieffektivisering. Riktade satsningar bör genomföras direkt mot bank- och finanssektorn, mäklarna m fl så de har god förståelse för olika energieffektiviseringsåtgärder.
- **Fortsatt stöd till Energimyndighetens beställarnätverk:** Sist men inte minst, Energimyndighetens beställarnätverk fyller även framgent en mycket viktig funktion för att utveckla och dela best practise, ta fram nya innovativa lösningar och samla nyckelaktörer för att löpande förbättra energieffektiviteten i det byggda beståndet.
- **Internationell inspiration:** Jämför och inspireras gärna av rådgivningen i andra länder som [Skottland](#) och [Finland](#).

Swedisol anser att den i närtid uppdaterade information och de råd som finns på Boverkets och Energimyndighetens hemsidor samt den nya hemsidan för energi- och klimatrådgivarna är **bra och värdefulla**. Det är önskvärt med:

- **Ökad spridning av myndighetsinformation om energieffektivisering:** Permanenta finansiella myndighetsanslag till informationskampanjer och för att **driva söktrafik** till [Boverkets energiguide](#) och [Energimyndighetens husguide](#) liksom [Energi- och klimatrådgivarnas hemsida](#). Säkerställ även att **hemsidorna framhålls** av energikontoren och kommunernas energi- och klimatrådgivare samt på respektive kommuns hemsida om energi- och klimatrådgivning. Swedisol har skickat in förbättringsförslag på Energi- och klimatrådgivarnas hemsida den 26/8.

Nya energiklasser minskar incitamenten att energieffektivisera: Om den föreslagna **revideringen av energiklasserna** så att energiklasserna som kräver högre prestanda (A + B) utökas så de innehåller en väsentligt större del av byggnadsbeståndet (där energiklass A breddas till att inkludera dagens energiklass C) så **sänks incitamenten att energieffektivisera**. Det ökar behovet av finansiering av styrmedel och stimulanser som motverkar detta och ökar incitamenten. Även om den europeiska harmoniseringen av energiklasserna inte blir fullt i linje med Boverkets förslag så kan även andra justeringar så kraven i energiklasserna sänks få en liknande effekt. Energiklasserna fyller en viktig funktion som komplement till byggreglernas minimikrav, då energiklasserna utgör en värdefull högre nivå att sträva mot.

Välkommen översyn av energideklarationerna: Rörande myndighetsuppdraget som Boverket ska utföra i samråd med Energimyndigheten (KN2024/01303) för att se över strukturen för **energideklarationer** så de blir mer effektiva styrmedel Swedisol så välkomnar Swedisol ambitionen att se över

energideklarationerna och dess kvalitet samt öka delningen av data om energiprestanda med fler aktörer så dessa kan stimulera energieffektivisering på olika sätt (riktade informationsinsatser och erbjudanden liksom stimulanser kopplat till faktisk verifierad energieffektivisering).

2. Certifiering av experter på energieffektivisering

Kvaliteten behöver öka för att säkerställa ett rättssäkert system: När finansiella förutsättningar som möjlighet att ta lån, eller lånevillkoren, nu i allt större utsträckning börjar kopplas till energiprestanda så är A och O för att systemet ska bli **rättssäkert** att det finns **god kvalitetssäkring och kontroll** av systemet med energideklarationer och energiklassning av byggnader.

2014 genomförde Boverket en genomgång av enregiprestandan i relativt nybyggda hus som visade att hälften av byggnaderna inte nådde upp till projekterad prestanda ([Byggekoll](#), [Energi & Miljö](#))

Det är viktigt att energideklarationerna är korrekta och baseras på likvärdiga grunder oavsett vilken individ som tar fram de. Enligt utsagor från sektorn, exempelvis i mötet med Energimyndighetens beställarnätverk den 28 augusti 2024, så varierar olika individers bedömningar idag avsevärt.

Det vore därför bra om det fanns krav på **återkommande utbildning** (varje år) och **omcertifiering** (vartannat eller var tredje år) av de aktörer som utfärdar energideklarationer med syfte att kalibrera marknaden och minska risken för variation i bedömningarna.

God expertis är en förutsättning för isolering: Isolering av nya byggnader liksom tilläggsisolering av befintliga byggnader är åtgärder som är en del i större byggsystem och konstruktionslösningar. Det är av stor vikt att **sakkunniga, erfarna och väl renommerade entreprenörer anlitas** för att arbetet ska bli korrekt utfört och inte ge framtida problem med fukt eller undermålig prestanda, som förvärras över tid.

Befintliga kvalitetssystem och certifieringar: Det finns ett antal befintliga kvalitetssystem på marknaden (se nedan). Det är att föredra att kännedomen om dessa ökar så de får större spridning samt att de löpande förbättras snarare än att nya certifieringar tas fram. Ett område där det dock finns behov av att stärka upp kvalitetssäkringen av entreprenörer är inom området fasadlösningar och tilläggsisolering av fasader.

- **Takisolering:** För **vindsisolering** rekommenderar vi precis som anges på [Energi- och klimatrådgivarnas hemsida](#) att Isolerarnas befintliga kvalitetsprogram och certifiering [Behörig lösull](#) används.
- **Fasadisolering:** För **fasadisolering** så är isoleringen en av många delar i ett fasadsystem. Entreprenörerna som utför isoleringen och jobbar med fasadlösningar är medlemmar i branschorganisationen Byggföretagen. Då isolering av fasader är ett område där det är viktigt att utförandet är korrekt för att undvika undermålig prestanda och framtida kvalitetsproblem med exempelvis köldbryggor så skulle en auktorisation av byggmästare vara av värde. Det kan dock konstateras att det inte alltid behöver vara kunskapsbrist som utmanar utan även kostnads- och tidspress. I samband med att finanssektorn nu vill uppmuntra sina kunder att energirenovera så har en certifiering av isolering av fasader efterfrågats.

- I dagsläget finns typgodkända fasadsystemlösningar som utfärdas av RISE (tidigare P-märkning av projektering och entreprenad av fasadrenovering). Dessutom finns garantier från leverantörerna av fasadsystem och typgodkännande från isoleringstillverkarna som är medlemmar i Swedisol. Energieffektiviseringsföretagen har också en [auktorisering av företag](#) som jobbar med isolering av byggnader.
- **Teknisk isolering av rör och ledningar:** Ett annat viktigt energieffektiviseringsområde är isolering av rör och ledningar i byggnader och industrier, exempelvis för ventilation samt vatten och avlopp. Här finns [Branschstandarden för Teknisk isolering](#) som ges ut av Isoleringfirmornas förening.

3. Energieffektivisering först

Lågt energipris minskar incitamenten att effektivisera: Incitamenten att energieffektivisera är direkt kopplade till energipriset och energikostnaden, vilka som bekant är relativt låga i Sverige i en [internationell jämförelse](#). Detta minskar incitamenten att energieffektivisera, vilket ökar behovet av styrmedel och stöd för att nå en ökad energieffektiviseringstakt. Längre perioder av lågt energipris kan bidra till att minskat intresse för och successivt sänkt ackumulerad kunskap om energieffektivisering.

Efter 1980 och kärnkraftsomröstningens beslut om att successivt avveckla kärnkraften gjordes stora investeringar i kärnkraft som resulterat i ett svenskt elöverskott. I Danmark (och Tyskland) hanterades prishöjningen under oljekrisen genom att under 1980-talet successivt införa en energiavgift som förbättrat kalkylen för energieffektiviserande åtgärder. I Danmark har energiprestandakraven sedan 1990-talet successivt skärpts i en modell där nästa steg, som kommer med 5-års intervall, aviserats så marknaden motiveras att sikta högre. I Sverige har Boverket inte förmedla något annat än minimikrav i byggreglerna, vilket minskat incitamenten att bygga mer energieffektivt än vad lagen kräver.

Tas tillgången till obegränsade mängder energi för given? Överlag kan det konstateras att kampanjer som Vattenfalls ”Två hål i väggen” haft ett värde då de ökat medvetenheten om betydelsen av god tillgång till el, som annars kan tas för given. Å andra sidan kan kampanjen ha bidragit till att skapa en känsla av att **energi är en utesluten resurs** som bara ska finnas där.

Bredare konsensus om värdet av energieffektivisering: Resurseffektivitet och god hushållningen med begränsade resurser är en **grundläggande ekonomisk princip**.

I delar av det offentliga samtalet finns en olycklig **politisering av energieffektiviseringsfrågan** med budskap som motverkar värnandet av resurs- och energieffektivitet som om de stod i motsatsförhållande till investeringar i ny energiproduktion, en stabil framtida energiförsörjning och rimliga energikostnader, vilket inte är fallet utan tvärtom främjas ett robust energisystem som är mindre finansiellt känsligt för externa störningar.

Ökad energieffektivitet frigör mer resurser till att utveckla välfärden, samhället och näringslivet. Många studier har gjorts av de [många värdena av energieffektivisering](#) och även dess koppling till [lägre elpriser](#). Satsningar på energieffektivisering bör betraktas viktiga möjliggörare och som en

mobiliserande investering i ett ”tekniskifte”, i stil med utfasningen av oljepannor.

Stor potential för energieffektivisering: Möjligheten att minska fastighetssektorns energianvändning är betydande. **Byggnader och service står för en tredjedel av samhällets energianvändning.**¹⁹ Att energieffektiviseringspotentialen tas tillvara är viktigt både för att klimatmålen ska nås och för att lösa samhällets energiotmaning. För att principen om energieffektivisering först ska få genomslag i samhällsbyggnadssektorn behöver resonemangen nedan beaktas.

- **Systemperspektivet är centralt!** För att ta vara på potentialen att bidra till samhällets klimatomställningar räcker det inte att bygg- och fastighetssektorns klimatarbete utgår från ett sektors-, fastighets- eller produktperspektiv. Det behöver kompletteras av ett **systemperspektiv** och fokus på hur olika sektorer kan samverka för att så kostnads- och tidseffektivt som möjligt minska samhällets totala klimatpåverkan.
- **Energieffektivisering som energikälla.** Som konstaterats av EU så är **energieffektivisering att betrakta som en energikälla.** För att klara sin klimatomställning behöver industrin och transportsektorn ersätta användningen av fossila bränslen med ökad användning av förnybar el, vätgas och bioenergi.
- **Frigör fossilfri energi.** Transportsektorn och industrin står var för sig för över 30 procent av de svenska växthusgasutsläppen.²⁰ Bygg- och fastighetssektorn står för en femtedel av Sveriges klimatutsläpp.²¹ Även om bygg- och fastighetssektorns egna utsläpp från uppvärmning minskat avsevärt kan energieffektivisering i det byggda beståndet ge ett viktigt bidrag till klimatomställningen genom energieffektivisering, som **frigör fossilfri energi till andra sektorer.** Både el och biodrivmedel kan frigöras genom att minska energianvändningen i byggnader. Därmed minskas behovet av resursintensiv, miljöpåverkande och tidskrävande utbyggnad av nyproduktion av el, liksom den växande efterfrågan på spillprodukter från skogen. Enligt [Fossilfritt Sveriges biostrategi](#) behöver transportsektorn öka användningen av biodrivmedel, varför uppvärmningen med skogsråvara i våra fjärrvärmeverk behöver minskas.
- **Bevara arbetstillfällena och produktion:** Sverige behöver snabbt frigöra förnybar energi för att stödja näringslivets klimatomställning så arbetstillfällena och produktion bevaras i landet. Och så vi effektivt minskar klimatutsläppen samtidigt som viktiga samhällsbehov tillgodoses: energitillförsel, mobilitet, tillhandahållande av byggnader med god komfort och hållbarhetsprestanda.
- **Minskat effektbehov:** Ytterligare ett värde med energieffektivisering av byggnader är att **effekttopparna kan minska.** Därmed kan energieffektivisering av fastigheter bidra till att behovet av utbyggd överförings- och distributionskapacitet reduceras. Samtidigt minskas klimatbelastningen under de tider på året då efterfrågan är som störst och då energimixen har som högst klimatbelastning då reservkraften sätts in.

Stora ekonomiska värden: Enligt studien [Grön Logik](#) kan det till år 2045, det år då Sverige ska ha nettonollutsläpp, genom samhällsekoniskt lönsamma energieffektiviseringsåtgärder i byggnader **frigöras 53 TWh energi per år** varav

¹⁹ Energimyndigheten (2022) ”Energiläget 2022”, [Energimyndigheten](#)

²⁰ [Sveriges utsläpp av växthusgaser](#)

²¹ [Växthusgaser - Boverket](#)

en fjärdedel är el och resten värme. Den minskade energianvändningen skulle resultera i ett ekonomiskt nettoöverskott på **867 miljarder**. Under de kommande tio åren är en samhällsekonomiskt lönsam besparingspotential i fastigheter 24 TWh per år, varav en tredjedel är el och två tredjedelar värme.

Besparingen motsvarar mer än hälften av de totalt 77 TWh energi som idag enligt [Energimyndigheten](#) används till uppvärmning och tappvarmvatten i bostäder och lokaler. Beroende på omfattningen av elektrifieringen av transportsektorn så skulle den minskade elanvändningen enligt [Energimyndighetens](#) uppskattningar kunna täcka 50 till 100 procent av elbehovet, som beräknas uppgå till 15 till 23 TWh.

Swedisol har initierat ytterligare en [studie](#) för att undersöka energieffektiviseringspotentialen kopplat till tilläggsisolering av småhus och flerbostadshus, vilken lågt räknat uppgår till 2,2 TWh per år. Den stora Grön Logik studien ovan innefattar inte alls potentialen för energibesparing kopplat till teknisk isolering, i flerbostadshus uppgår denna enligt Swedisols [studie](#) till 1,6 TWh per år.

... och stora klimatvärden: Ytterligare en [rapport](#) från Swedisol visar att det vid tilläggsisolering av små- och flerbostadshus tar ett år att spara den mängd energi som åtgår vid produktionen av isolering för vinds- och fasadisolering, två år att spara in den mängd koldioxid som släpps ut vid produktionen och 5 respektive 18 år att återbetala tilläggsisolering som sker i samband med en renovering av klimatskalet. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv där hänsyn tas till kostnaden för att istället frigöra förnybar energi genom utbyggnad av ny energiproduktion, till klimatförändringar och till hälsoeffekter av en sämre inomhusmiljö så minskar återbetalningstiden från 5 till 3 år i småhuset och från 18 till 12 år i flerbostadshuset.

Vägledning behövs: En vägledning behövs för att beakta principen om "Energieffektivisering först" vid investeringsbeslut. En rad aspekter och värden med energieffektivisering bör lyftas fram i vägledningen, utöver kostnadsaspekter även klimataspekter, effektfrågan, hälsoaspekter kopplade till god inomhusmiljö - inte minst vid ett väntat varmare och fuktigare klimat, beredskap och försörjningstrygghet mm.

Kostnader och nyttor för energieffektivisering: Det är komplext att bedöma kostnader och nyttor för energieffektivisering, inte minst då värdet inte är universellt, objektivet eller statiskt över tid.

- Vad är **värdet av att ha tuffare nybyggnadskrav** som leder till bättre isolerade hus, med hänsyn till hur kostsamt det är att i efterhand förbättra prestandan, inte minst av klimatskalet och hur kostsam utbyggnad av ny energiproduktion och distribution är?
- Hur sätts kostnaden för investeringar i isolering i relation till **andra alternativa sätt att bruka de investerade medlen**, oavsett om det rör sig om en semesterresa eller ett nytt kök för en privatperson, andra underhållsbehov eller sänkt månadsavgift i en bostadsrättsförening eller en vinstutdelning i ett fastighetsbolag?
- Hur värderas att isolering av byggnader har ett **klimatavtryck i byggskedet** i relation till sänkt energianvändning, sänkta kostnader och sänkt klimatavtryck under många år framgent (Swedisols nya [studie](#) visar att det med dagens energimix tar två år att spara in samma mängd koldioxid som bildas vid produktion av mineralullsisolering till tilläggsisolering av ett småhus eller flerbostadshus)?

- Vad är **värdet av ett gott inomhusklimat** i olika skeden av livet, som barn, när man åldras, om man blir sjuk?

Vad som kan konstateras är enligt ovan är att privatekonomiska investeringar inte är fullt ut rationella och att många privat- och samhällsekonomiskt lönsamma åtgärder inte genomförs och att olika styrmedel, stimulanser och incitament behöver införas för att öka viljan att investera i energieffektiviseringsåtgärder.

Morötter och piskor: Aktörer som genomför åtgärder ska kompenseras i form av rabatter på lån, skatte- eller avgiftsavdrag. På samma sätt bör de som inte når ställda nybyggnads- eller ombyggnadskrav få ekonomiska konsekvenser i form av tilläggsavgifter. Energieffektivisering är en energikälla och bidrar till att minska behovet av utbyggnad av energiinfrastruktur och underlättar den utbyggnad som är nödvändig.

För att ta tillvara potentialen för energieffektivisering behöver en rad åtgärder vidtas. Som avspglas i de pågående myndighetsuppdragen till Energimyndigheten och Boverket så krävs en **kombination av informations- och kunskapshöjandeåtgärder liksom andra styrmedel som ger ökade stimulanser** som främjar energieffektiviserande åtgärder i olika delar av samhället.

Det är redan nu tydligt att taxonomin aktiverar bank- och finanssektorn som får en sämre värdering om de inte har hållbara lån, vilket ger värdefull draghjälp för att mobilisera marknaden. Värdet av detta är stort men finanssektorn drivs även framgent av en affärs- och risklogik som medför att de kommer rikta sig till de mindre utmanande delarna av marknaden.

Därför krävs en kombination av stöd till mindre bemedlade aktörer (t ex i lågt värderade fastigheter i glesbygd samt socioekonomiskt svaga grupper) t ex med inspiration från systemet i [Skottland](#), med bidrag till mindre bemedlade grupper och statligt subventionerade, räntefria lån eller de modeller som länge testats i [USA](#) där energibolag ger förmånliga lån till energieffektivisering där den ekonomiska besparingen går direkt till amortering och räntebetalning via energi/elräkningen eller offentliga fonder med mycket förmånliga lånevillkor där medlen investeras och återinvesteras i energieffektivisering i många cykler.

Fasadrenoveringar är passa på tillfällen för tilläggsisolering: Ur ett isoleringsperspektiv så är Swedisol väl medvetna om att vindsisolering ofta kan vara en relativt enkel åtgärd med kort återbetalningstid men att renovering och tilläggsisolering av fasader liksom system för teknisk isolering är avsevärt mer kostnadskrävande. Ur ett resurshushållningsperspektiv, men också ur ett fastighetsekonomiskt perspektiv, är det svårt att motivera att tilläggsisolering av klimatskalet ska vara något annat än en **passa-på-tillfälles åtgärd** som genomförs i samband med större renoveringsarbeten.

Det är ett dilemma och problem i byggnader där man i närtid avstått från att utnyttja dessa passa-på-tillfällen, exempelvis då fasader i sämre isolerade byggnader, som skulle fullt möjliga att tilläggsisolera, renoveras utan att klimatskalet förbättras. Skulle en dialog med kommunens energi- och klimatrådgivare om möjligheten och värdet tilläggsisolera i samband med fasadrenoveringen kunna vara ett villkor för att beviljats bygglov för fasadrenovering eller för att entreprenörer som jobbar med fasadrenovering ska få inleda arbetet?

4. Energifattigdom

Begreppet Energifattigdom är relativt nytt i Sverige. Den helt färsk studien på temat från LTH av [energifattigdom i Malmös små- och flerbostadshus](#) är därför extra välkommen. Nedan finns resonemang om några på målgrupper som kan ha särskilt behov av stöd när de delar av byggnadsbeståndet som har lägst energiprestanda ska minska sin energianvändning.

Nyckeln är skärpta krav på byggnaders prestanda: Grunden för undvikande av energifattig är regelverk som ställer krav på god inomhusmiljö och hög energiprestanda och där ansvariga myndigheterna utövar tillsyn så reglerna efterlevs. Aktörer som inte lever upp till kraven behöver få ekonomiska konsekvenser. Utformningen av konsekvenserna behöver ta hänsyn till att hushåll med låga inkomster sällan är fastighetsägare.

Avsaknad av möjlighet till kommersiella lån: Det finns fastighetsägare med **begränsade möjligheter att få lån** på kommersiella grunder. Exempel kan vara äldre medborgare som inte kan få banklån eller fastighetsägare i glesbygd eller i lägen med låga fastighetsvärderingar där investeringarna inte kan förväntas återbetalas när byggnaden säljs. Det kan konstateras att endast de som har möjlighet att finansiera resten av investeringen utöver bidraget får stödet, dvs fastighetsägare med större ekonomiskt handlingsutrymme är de som erhåller bidragen.

Avsaknad av kapital till renovering: Fastighetsägare med en underhållsskuld och svag ekonomi, där orsakerna därtill kan variera - alltifrån offentliga fastighetsägare i glesbygd med stora behov och begränsade resurser som saknar kapital, även för låneåterbetalningar, till ägare till fastigheter där hyrorna höjts, där stora vinster plockats ut ur bolagen utan att sätta av medel till underhåll och där varken hyresgästerna eller läget kan bära eller motivera ytterligare hyreshöjningar. Det är olyckligt om hyrorna höjs så mycket pga energirenovering att grupper får flytta och får svårt att hitta en ny likvärdig bostad.

Krav kopplat till uthyrning: Det är viktigt att värna hyresnivån och att den inte skjuter alltför mycket i höjden i byggnader med en underhållsskuld. Det är värt att fundera på vad det finns att lära av exempelvis [Frankrike](#) där det finns regler kring att hyran inte får höjas i byggnader med sämst energiprestanda. [Här](#) finns en diskussion om utmaningarna kopplat till det regelverket.

Krav kopplat till försäljning: Det förslag som nämnts om att **avkräva energirenovering då en byggnad säljs** är inte helt oproblematiskt då den kan resultera i inlåsnings effekter och slå oproportionerligt hårt mot fastighetsägare och deras arvtagare i lägen där fastighetsvärden är låga. Förutsatt att det finns bra stöd för energirenovering av den typen av objekt är en sådan regel rimlig.

Kallhyra är kontraproduktiv: Det är svårt att motivera brukare som har ett kontrakt där värme och el ingår i hyran att spara energi.

Flera kategorier med stöd som motverkar orättvisa och stödjer ambitionen att energieffektivisera mer: Om stöd införs till ovan nämnda grupper så bör det snarare än att ske med en tydlig brytpunkt som kan upplevas resultera i oproportionerlig orättvisa mellan grupper i gränzonen ske i form av **stöd till ett antal kategorier eller grupper med stigande stödnivå** kopplat till **tydliga parametrar**, som exempelvis stöd kopplat till **fastighetens värde** där ett lägre

värde berättigar ett högre stöd, stöd eller lån till äldre fastighetsägare som inte kan ta lån vars storlek kopplas till deras **disponibla inkomst** eller ett särskilt bidrag till **hyressänkningar** efter energirenovering som kopplas till i områdets eller hyrestagarens disponibla inkomst och som endast erbjuds i områden med dokumenterat låga socioekonomiska inkomster och låga fastighetsvärden. Stöden bör också vara progressiva och så stödets storlek ökar när ambitionen är att energieffektivisera mer (exempelvis bidrag till en visa andel av kostnaden).

5. Finansiering

Långsiktighet: Finansieringen och finansiella stöd till av energieffektiviseringsåtgärder behöver vara långsiktiga för att främja investeringar utan att snedvrida marknaden med kortsiktiga stöd som kan leda till avbrott i marknadsaktiviteter när bidragen upphör.

Robusthet och stöd: För att systemet ska fungera på ett rättsäkert sätt är det som sagt viktigt att finansiella incitament som förmånliga lån kopplas till ett robust system med god kvalitet till likvärdiga bedömningar genomförs. För att säkerställa detta behöver myndigheterna ta fram ett stödsystem med upphandlingsmallar, kravspecifikationer, ev garantier och verifiering.

Utlåsnings effekter för delar av fastighetsägarna: Så länge finansieringen av energieffektiviseringsåtgärder, som idag, primärt finansieras av privat kapital finns det ett antal grupper som har svårt att få finansiering: äldre medborgare som har svårt att få banklån, privata fastighetsägare i med små ekonomiska marginaler samt ägare av lågt värderade fastigheter.

Om finansieringslösningar skapas är det viktigt att kännedomen därom sprids: Många studier och utredningar har enligt ovan visat att det finns en rad lönsamma energieffektiviseringsåtgärder som inte genomförs. I enlighet med de resonemang som förts ovan så kan det finnas många anledningar till detta: privatpersoner (exempelvis småhusägare) som prioriterar att använda sitt finansiella överskott till andra typer av kompensation eller som inte vill öka sin belåningsgrad, fastighetsägare med kapitalbrist som saknar eller saknat en god förvaltningsrutin och som avstått från att löpande avsätta medel för underhåll exempelvis p g a vinstutdelning eller begränsad betalningsförmåga hos hyresgästerna.

Förutsatt att det finns befintliga finansieringslösningar som kan bidra till god lönsamhet så är en förutsättning för att de ska kunna nyttjas att fastighetsägarna känner till både de tekniska möjligheterna och energieffektiviseringslösningarna och den tillgängliga finansieringen samt den resulterande lönsamheten.

En föreslagen modell är att bankernas lån för energieffektivisering av exempelvis småhus kopplas till certifierade aktörer. Om prestandan efter insatsen inte når planerad nivå är förslaget att kunden får behålla de förmånliga lånevillkoren men att entreprenören får en anmärkning. Om entreprenören får några anmärkningar så får den inte längre utföra renoveringsarbeten för bankerna.

Totalmetodiken är central: En utmaning när det börjar ställas krav på energirenovering är att värna totalmetodiken där mer kostsamma åtgärder som exempelvis fasadrenovering kan få en mer rimlig lönsamhet om de kombineras och genomförs i ett paket med andra insatser. Ett förslag är att bidrag, stöd eller lånevillkoren förbättras om fler åtgärder utförs samtidigt i enlighet med [Totalmetodiken](#). Det behöver då fastställs under hur lång tidsperiod åtgärderna

tillåts genomföras. Å andra sidan är det viktigt att beakta att alla fastighetsägare inte har möjlighet att samla kapital till att genomföra större energirenoveringsprojekt, även om bidrag ges.

Internationella exempel: I USA och dess delstater har [en lång olika finansieringslösningar](#) för energieffektivisering testats. Allt ifrån kommersiella lån till statliga eller regionala initiativ exempelvis utöver kommersiella banklån även lån för energieffektivisering från energibolag som betalas via energi- och elräkningen, offentliga fonder som lånar ut förmånligt till energieffektivisering och där kapitalet "cirkulerar" för detta ändamål.

Skottland bidrag till socialt utsatta grupper, se [här](#) och lån med låg ränta till övriga.

Ur det perspektivet är det olyckligt att utredningen av vita certifikat lades ner, då det är av stort värde att undersöka samt öka kännedomen och kunskapen om olika finansieringsalternativ. Sannolikt skulle även icke-professionella fastighetsägares intresse för energirenovering öka om det upplevdes som enkelt och förmånligt att ta ett energieffektiviseringslån med låg eller ingen ränta eller där energibesparingen utgör amorteringen och räntebetalningen för lånet tills detta är avbetalt.

Tekniska Verken – 2024-08-12

Hej,

Vi skriver till er med anledning av ert uppdrag att ta fram underlag för genomförandet av krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda. Tekniska verken äger elnäten i tre koncessionsområden (Linköping, Mjölby & Katrineholm). Vi har sedan flera år tillbaka följt upp hur den ökade solselexpansionen påverkar elnätet på lokalnivå, tex avseende tider för produktion, belastning på nätstationer etc. Vi ser flera utmaningar, men också möjligheter med det nya regelverket och det är mycket viktigt att kommande krav utformas så att de inte orsakar onödigt stora elnätskostnader i förhållande till värdet av solen.

Vi tror vår data/rapporter skulle kunna vara av intresse för er i ert utredningsuppdrag och presenterar gärna detta för er vid tillfälle. Återkom ifall detta är intressant för er så kan vi diskutera frågan vidare.

TPI Klimatimport AB – 2024-07-02

Hej

Det finns ett energidirektiv som inte efterlevs och som få beställare, konsulter och installatörer har kunskap om och någon information finns det knappt heller och ingen vill bidra till att sprida den.

Företagen inom KVI (kyl och värmepumps importörerna) har försökt förmå tidningen SKVP att skriva om detta i tidningen kyla, Men de har inte velat göra detta. (Det går kanske emot deras intressen?)

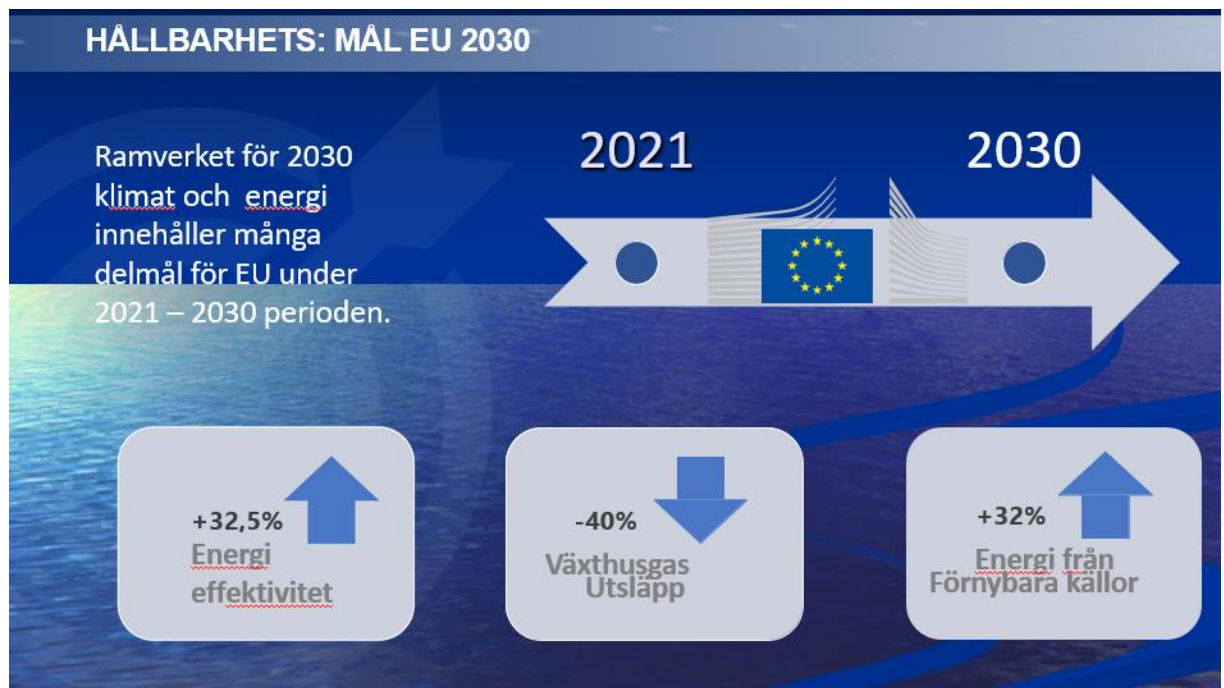
ERP är ett EU krav som även gäller för Sverige ???

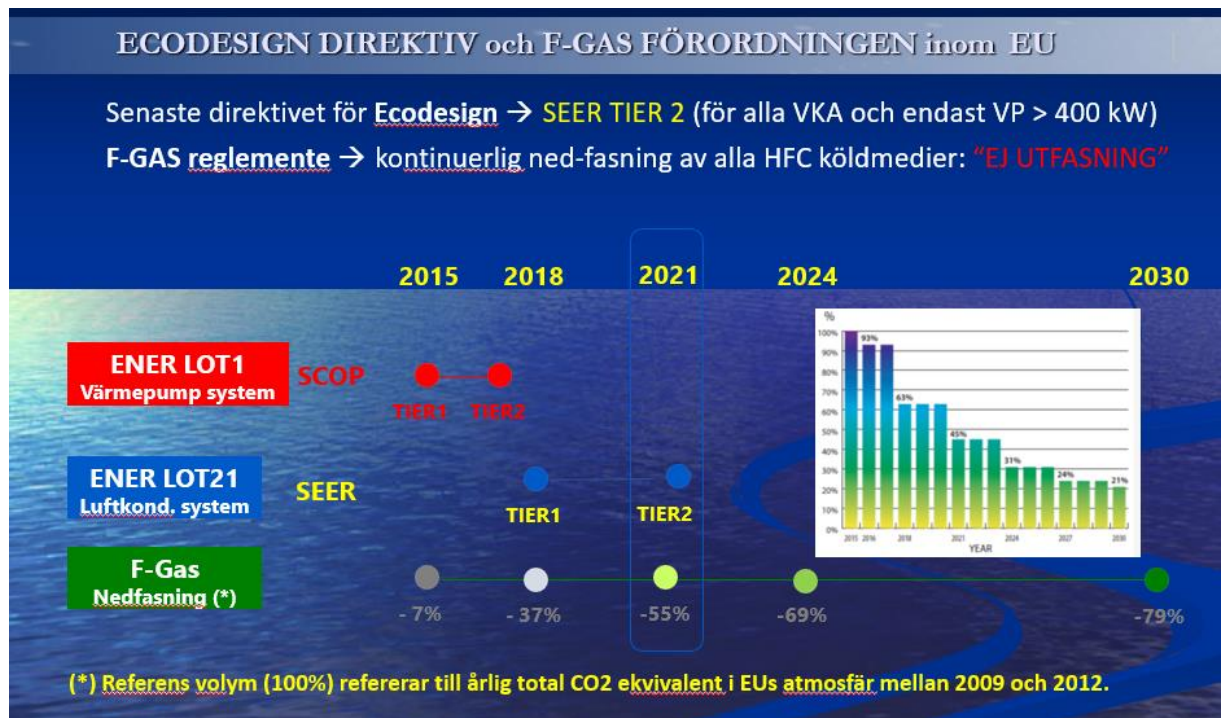
Syftet är att få folk att förstå att vi måste även se till att installera energieffektiva kylanläggningar som uppfyller EU:s krav på Energieffektivitet. Inte bara använda (brandfarliga) köldmedier med lågt GWP

Bilaga:

Har ni koll på Energidirektivet ERP-2021?

- Energidirektivet (ERP-2021) är (även) till för att minska (el) energianvändningen på vätskekylaggregat och *Regelverket 2016/2281* funnits sedan 2018.
- Detta är ett EU krav som beställare, konsulter installatörer och importörer måste hållas sig till även om önskemål finns för aggregat med köldmedier som har lägre GWP värden.

Definitioner av aggregat

- Ett vätskekylaggregat med ev. värmeåtervinning är inte en värmepump.
- Utan det är produktens huvud användnings område som är avgörande.
- Ett låg temperatur (LT) process vätskekylaggregat ger sin nominella kyleffekt vid en utgående köldbärar temperatur på -25°C . Dessa aggregat faller under kommissionens reglemente (EU) 2015/1095 med minimum energiverknings grad från Juli 2016.
- Ett medium temperatur (MT) process vätskekylaggregat ger sin nominella kyleffekt vid en utgående köldbärar temperatur på -8°C . Dessa aggregat faller också under kommissionens reglemente (EU) 2015/1095 med minimum energiverknings grad gällande från Juli 2016.
- Ett hög temperatur (HT) process vätskekylaggregat ger sin nominella kyleffekt vid en utgående köldbärar temperatur på $+7^{\circ}\text{C}$. vars kylsystems huvud ändamål INTE är kylning för luftkonditionering, med minimum energiverknings grad gällande från Januari 2018.
- Ett komfort vätskekylaggregat ger sin nominella kyleffekt vid en utgående köldbärar temperatur ej lägre än $+2^{\circ}\text{C}$. Kondensorn avger värme till omgivande luft, Kylmedel water/brine krets eller till marken. Huvudändamålet är kylning av en yta (luftkonditionering) där folk vistas. med minimum energiverknings grad från Januari 2018/2021.
- Det är många produkter som klarar kraven som Värmepump, men de används inte som det inte ens i liten omfattning. Huvudändamålet måste vara Värmepump inte Vätskekylaggregat.

- Det finns också ett stort mörkertal bland ”platsbyggda” eller s.k. one-off aggregat, där ligger verkningsgraden ofta långt ifrån det tillåtna.
- Bara för att ett aggregat slut monteras på plats, så är det inte plats byggt och inte heller ett on/off då de finns i kataloger och spec. med modellbeteckningar i konsulthandlingar
- Tillverkare och Importörer sköter sig i de flesta fall, men konsulter, installatörer och slutkunder har tyvärr oftast dålig eller ingen koll på vad ERP-2021 innebär.
- Osund (omedveten) konkurrens sker tyvärr tack vare okunskap och eller utebliven marknadskontroll
- Kraven har ju funnits sedan 2018 och det har knappt förekommit någon information till marknaden
- Hur är det tänkt att kraven ska efterlevas om det inte finns någon tillsyn?

Effektivitets krav enligt 2016/2281

- vatten-vatten <400 kW minimum SEER 2021 = 5,08 , SEPR 2021 = 7,0
- luft-vatten <400 kW minimum SEER 2021 = 4,1 , SEPR 2021 = 5,0

Efficiency requirements

Regulation 2016/2281 sets seasonal energy efficiency in Eta_a cool ($\eta_{a, cool}$). This expresses SEER in terms of primary energy and so makes it possible to compare the energy efficiency of units using different energy sources.

There is no cooling efficiency requirement for heat pumps concerned by regulation 813/2011 or for medium temperature industrial process chillers concerned by regulation 2015/1095.

COMFORT CHILLERS	From 01/2018		From 01/2021	
	$\eta_{a, cool}$ %	SEER 12/7° or 23/18°	$\eta_{a, cool}$ %	SEER 12/7° or 23/18°
Air cooled < 400 kW	149	3,80	161	4,10
Air cooled 400 to 2000 kW	161	4,10	179	4,55
Water cooled < 400 kW	196	4,98	200	5,08
Water cooled 400 to 1500 kW	227	5,75	252	6,38
Water cooled 1500 to 2000 kW	245	6,20	272	6,88

4 |

Lot21 Ecodesign reg. 2016/2281 – SEER thresholds

Chiller	P _{des} [kW]	η_{sc} /SEER TIER1 (01/2018)	η_{sc} /SEER TIER2 (01/2021)
A/W	<400	149/3,8	161/4,1
	≥400	161/4,10	175/4,55
W/W	<400	196/5,10	200/5,20
	from ≥400 to <1500	227/5,88	252/6,50
	≥1500	245/6,33	272/7,00

Lot21 Ecodesign reg. 2016/2281 - SEPR thresholds			
Chiller	Pdes [kW]	SEPR min TIER1 (01/2018)	SEPR min TIER2 (01/2021)
A/W	<400	4,50	5,00
	≥400	5,00	5,50
W/W	<400	6,50	7,00
	from ≥400 to <1500	7,50	8,00
	≥1500	8,00	8,50

Undantag

Reglemente 2281 undantag för (k) kundanpassade produkter sammansatta på installations platsen, tillverkade i enstaka exemplar. Således inte slutmonterade serietillverkade aggregat.

Vectura Fastigheter AB – 2024-09-12

Till Energimyndigheten,
Vectura Fastigheter AB vill härmed lämna sina synpunkter gällande Sveriges implementering av Energy Performance in Buildings Directive (EPBD) och Energy Efficiency Directive (EED). Som fastighetsägare och förvaltare av en stor fastighetsportfölj är vi starkt engagerade i arbetet med energieffektivisering och hållbara energilösningar. Nedan följer våra synpunkter strukturerade utifrån de fem områden som omfattas av samrådet.

---

1. Informationsinsatser

- **Tydliga förväntningar på fastighetsägare:** DeSynpunkter på samråd gällande genomförande av EU-direktiv för energieffektivitet och energiprestandat är avgörande att fastighetsägare får tydliga riktlinjer om hur de nya EU-direktiven ska tillämpas. Detta gäller både nyproduktion och befintliga fastigheter i olika energiklasser.
- **Förenkling av regelverk:** Processerna för bygglov, försäkringsvillkor och andra regler kopplade till installation av fossilfria energikällor, solceller och energilagring bör förenklas och göras tydligare. Detta skulle påskynda investeringar i hållbar teknik och skapa trygghet för fastighetsägare.
- **Skatteregler för lokal elproduktion:** Det behövs förtydliganden kring hur skatteregler ska tillämpas när fastighetsägaren själv använder den producerade elen, vilket skulle öka incitamenten för lokal energiproduktion.

---

2. Certifiering av yrkesverksamma

- **Standardisering och certifiering:** Vi stödjer införandet av certifieringssystem för aktörer inom bygg- och energisektorn, särskilt för installationer av solceller, energilagring och energieffektiviseringslösningar. En sådan certifiering skulle underlätta beslutsprocessen för fastighetsägare och säkerställa kvalitativa investeringar i hållbara teknologier.

---

3. Principen om energieffektivitet först

- **Energieffektivitet som prioritet:** Vi stödjer starkt principen om att energieffektivitet ska prioriteras. Det är dock viktigt att de ekonomiska incitament som skapas inte lägger oproportionerligt stor börda på fastighetsägare, särskilt i multi-tenant byggnader där hyresgästerna ofta står på egna energiavtal.
- **Solcellsgräns:** Vi föreslår att gränsen på 500 kW för solcellsanläggningar bör tas bort. Det nuvarande taket skapar administrativa och ekonomiska hinder som försvårar större installationer och minskar incitamenten för fastighetsägare att öka den lokala produktionen av förnybar energi. Detta behöver också hanteras i samband med skatteregler för lokal elproduktion.

---

4. Energifattigdom

- **Incitament för energieffektivisering:** För att motverka energifattigdom anser vi att det krävs riktade incitament som gynnar både fastighetsägare och hyresgäster i arbetet med att minska energianvändningen. Ett system där energieffektivisering premieras kan bidra till att minska elnätskostnaderna och samtidigt främja hållbara investeringar i byggnader.
-

5. Finansiering

- **Statliga garantier för finansiering:** Vi ser behov av statliga och EU-garantier som underlättar bankfinansiering vid investeringar i fossilfri energi och energilagring. Det skulle underlätta för fastighetsägare att genomföra större investeringar i hållbar teknik och säkerställa långsiktig lönsamhet.
  - **Energianläggningar som säkerhet:** Det bör skapas möjligheter för att använda energianläggningar som säkerhet vid finansiering. Det finns idag osäkerhet kring om energianläggningar betraktas som fast eller lös egendom, vilket gör finansieringen mer restriktiv. Detta behöver förtydligas för att underlätta för fastighetsägare att finansiera sina investeringar.
-